



Maahanmuuttajanuorten kotoutuminen Vantaalla tilastojen valossa

Kaisa Korhonen

2023 Laurea





Laurea-ammattikorkeakoulu

Maahanmuuttajanuorten kotoutuminen Vantaalla tilastojen valossa

Kaisa Korhonen
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö AMK
Toukokuu 2023

Kaisa Korhonen

Maahanmuuttajanuorten kotoutuminen Vantaalla tilastojen valossa

Vuosi

2023

Sivumäärä 41

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa tilastojen avulla SMILE-hankkeen kohdealueiden (Havukoski, Hakunila ja Martinlaakso) maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen vaikuttavia tietoja ja luoda kuva kyseisistä alueista. Pääosassa oli edellä mainittujen kolmen alueen sekä Vantaan kuvaaminen ja lisäksi tietoja verrattiin koko Suomen vastaaviin tietoihin. Opinnäytetyö linkittyi SMILE-hankkeen alkukartoitukseen ja on sen vuoksi merkityksellinen. Tavoitteena oli tuoda esille se tieto, mitä tilastoissa on, mahdolliset poikkeamat sekä se, mihin tilastot eivät anna vastausta. Opinnäytetyö on osa SMILE-hankkeen alkukartoitusta ja sitä hyödynnetään hankkeen toiminnan suunnittelussa.

Erityisesti pääkaupunkiseudulla suuri osa väestönkasvusta koostuu maahanmuuttajista ja ennusteen mukaan joka viides helsinkiläinen koululainen on vieraskielinen vuonna 2030. Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulumenestys on keskimäärin kantaväestöä heikompaa, ja he tarvitsevat enemmän tukea oppimiseen. Erityisesti maahanmuuttajataustaisille nuorille koulu on oppimisen lisäksi tärkeä väylä sosiaalisten suhteiden luomiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen sekä joukkoon kuulumisen tunteen edistämiseen ja oman paikkansa löytämiseen. Keskeisiä kotouttamispolitiikan tavoitteita onkin saada Suomeen muuttaneiden lasten ja nuorten kouluttautuminen, työllistyminen ja hyvinvointi kantaväestöä vastaavalle tasolle.

Opinnäytetyö toteutettiin pääosin määrällisenä tutkimuksena, jonka aineistona käytettiin erilaisia jo olemassa olevia julkisia tilastoja. Tilastoista selvisi muun muassa se, että prosentuaalisesti eniten vieraskielisiä kolmesta tutkittavasta alueesta on Havukoskella, 13-15-vuotiaista jopa yli 60 prosenttia. Yleisimmät vieraat äidinkielet Vantaalla 10-14-vuotiaiden ikäryhmässä ovat venäjä, viro ja arabia.

Asiasanat: maahanmuuttajat, nuoret, kotoutuminen, alueellinen segregaatio

Kaisa Korhonen

Integration of Young Immigrants in Vantaa in View of Statistics

Year 2023

Pages

41

Abstract

The purpose of this Bachelors's thesis was to report facts by way of statistics that affect young immigrants' integration in three districts (Havukoski, Hakunila and Martinlaakso), which includes the SMILE project and create a picture of those districts. The main part was to describe districts and Vantaa and additionally compare information with corresponding information of Finland. This thesis is related to the SMILE project's beginning survey and is meaningful because of that. The aim of the thesis was to disclose information that statistics includes possible deflections and also questions that statistics does not offer the answer to. The thesis is a statistics-based research for the SMILE project.

A large amount of population growth is based on immigration, especially in the metropolitan area and according to predictions every fifth child in schools has a first language other than Finnish in 2030. Migrant background children's learning results are lower and they need more support for learning. Especially for migrant background children school is a very important way to create social relations and integrate to society, besides learning. An essential aim of integration politics is to gain migrant background children's education, employment and welfare correspond to natives.

This thesis was accomplished with using elements of quantitative research, using different statistics as material. Among other things that statistics found out that of those three districts there are most foreign languages in Havukoski. In the age group of 13-15-year-olds over 60 percent is foreign language. The most common of foreign languages in Vantaa in the age group of 10-14-year-olds are Russian, Estonian and Arabic.

Keywords: immigrants, young, integration, segregation

Sisällys

| | | |
|------|--|----|
| 1 | Johdanto..... | 10 |
| 2 | Kotoutuminen käsitteenä | 11 |
| 2.1 | Kotoutuminen ja kotoutumisen tukeminen..... | 11 |
| 2.2 | Kotoutumisen kaksisuuntaisuus | 12 |
| 2.3 | Maahanmuuttajat | 14 |
| 2.4 | Maahanmuuttajanuorten kotoutuminen | 14 |
| 3 | Alueellinen segregatio | 17 |
| 4 | Lähiöt asuinympäristöinä..... | 19 |
| 5 | Vantaan lähiöt tutkimuskohteena..... | 20 |
| 5.1 | Havukoski..... | 21 |
| 5.2 | Hakunila | 22 |
| 5.3 | Martinlaakso | 22 |
| 6 | Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävät..... | 23 |
| 7 | Menetelmälliset valinnat | 23 |
| 7.1 | Määrällinen tutkimus | 23 |
| 7.2 | Tutkimusaineisto | 24 |
| 7.3 | Aineiston käsittely ja analysointi | 24 |
| 8 | Tutkimustulokset | 25 |
| 8.1 | Väestö | 25 |
| 8.2 | Työllisyys ja tulot | 28 |
| 8.3 | Koulutus | 30 |
| 8.4 | Perheet | 33 |
| 9 | Yhteenveto tutkimustuloksista | 33 |
| 10 | Pohdinta | 34 |
| 10.1 | Eettisyys ja luotettavuus | 36 |
| 10.2 | Oppimisprosessi | 36 |
| | Lähteet..... | 38 |
| | Kuviot | 41 |

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön aiheena on maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen liittyvien tilastotietojen etsiminen, tutkiminen ja esille tuominen. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen Vantaan ollessa monikulttuurisin kaupunki Suomessa, jonka myötä myös SMILE-hankkeen tarpeellisuus kasvaa. Suomessa, kuten muissakin Euroopan maissa väestö ikääntyy ja Vantaallakin suurin osa väestönkasvusta tulee maahanmuutosta (Vantaa 2023a). Kyseisellä väestönkasvulla on mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti kaupungin taloudelliseen tilanteeseen, mutta se aiheuttaa myös tiettyjä haasteita esimerkiksi julkisiin palveluihin. Usein palveluiden kehittyminen on hitaampaa kuin muutokset, joita kasvava väestö tarvitsee. Esimerkkinä Suomen koulujärjestelmä, joka on loistavine PISA-tuloksineen osoittanut korkealaatuista opetusta lapsille kaikista taustoista, kuitenkin tänä päivänä koulusysteemi on kohdannut uusia haasteita (Bernelius ym. 2023). Tutkimukset ovat osoittaneet, että maahanmuuttajakoululaisten oppimistulokset ovat matalampia johtuen koulujen epäpäteivistä tai niukoista resursseista tukea maahanmuuttajakoululaisia oppimisessa. Myös perheen sosioekonominen tausta, kantaväestön sekä maahanmuuttajataustaisten, voi näkyä lapsen tai nuoren elämässä monin tavoin. Esimerkiksi naapurusto, neliömetrit per perheenjäsen, haasteet harrastamisessa, saatavilla oleva tuki vanhemmilta sekä lapsen yleinen terveys ja hyvinvointi. (kotoutuminen.fi 2021.)

Kaikissa pohjoismaissa, erityisesti Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa on havaittavissa merkittävä työllisyysaukko maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön välillä. Maahanmuuttajataustaiset ovat myös yliedustettuina määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsopimuksissa. Vanhempien sosioekonomisella statuksella ja heidän lastensa koulumenestyksellä on havaittu olevan yhteys. Parantamalla vanhempien kiinnostusta työmarkkinoille sekä yhteiskuntaan yleisesti, on havaittu olevan positiivinen vaikutus lasten tuloksiin koulussa ja elämässä. (kotoutuminen.fi 2021.)

Opinnäytetyö liittyy SMILE-hankkeeseen, jonka tavoitteena on kokeilla ja kehittää uusia maahanmuuttajaperheiden kotoutumista tukevia yhteistyömuotoja Vantaalla kolmessa kaupunginosassa; Havukoskella, Hakunilassa ja Martinlaaksossa. SMILE-hankkeen lähtökohtana on perheen ja yhteisöjen merkitys kotoutumisessa. Hankkeen kolme työpakettia ovat työllisyysvalmennus maahanmuuttajajärjestöissä, yhteisöt ja perheet maahanmuuttajalasten oppimisen tukena sekä paikallisten kotoutumista tukevien toimintamallien kartoittaminen ja uusien toimintamuotojen yhteiskehittäminen. Tavoitteena vahvistaa verkostoja ja luoda uusia yhteistyömuotoja perheiden, yhteisöjen ja koulujen välillä sekä toimintamuotojen mallintaminen, arviointi ja levittäminen. Hankkeen päätoteuttaja on Vantaan kaupunki ja osatoteuttaja Laurea ammattikorkeakoulu. Hanke toteutetaan vuosina 2023-2024. Rahoittaja on Euroopan neuvoston kehityspankki (CEB), joka rahoittaa hankkeita, jotka vahvistavat Euroopan sosiaalista

yhtenäisyyttä erityisesti terveyden, koulutuksen, sosiaalisen asuntotuotannon ja työllisyyden alalla. Pankki tukee työllisyyttä erityisesti lainoittamalla pieniä, keskisuuria- ja mikroyrityksiä. (CEB-hakemus 2023.)

2 Kotoutuminen käsitteenä

2.1 Kotoutuminen ja kotoutumisen tukeminen

Kotoutuminen ja kotouttaminen ovat uudissanoja, jotka luotiin suomen kieleen kotouttamislainsäädännön valmistelun yhteydessä 1990-luvun puolivälissä. Yleisellä tasolla kotoutuminen tarkoittaa niitä prosesseja, joiden aikana maahan pysyvästi muuttanut henkilö löytää oman paikkansa olla ja toimia. Kotouttaminen eli kotoutumisen tukeminen taas tarkoittaa kyseisiä prosesseja ja kehitystä tukevia toimenpiteitä julkisen hallinnon puolesta. Myös sana integraatio kuvaa edellä mainittuja prosesseja sekä niitä tukevia palveluja, hallintoa ja politiikkaa. Suomessa kuitenkin havaittiin, että integraatio terminä viittasi yhä maahanmuuttajien yksipuoliseen sopeutumisen painolastiin, ja siksi luotiin uusi käsite kotoutuminen ja kotoutumisen tukeminen, jotka vahvistavat ajatusta kehityksen kaksisuuntaisuudesta sekä myös maahanmuuttajien oikeuksia, velvollisuuksien ohella. Termi kotoutumisen tukeminen korostaa kotoutujien aktiivista roolia kotoutumisprosessissa. (Saukkonen 2020.)

Julkisessa keskustelussa kotoutumiseen liitetään vahvasti työllistyminen, mutta kotoutuminen on laaja ja monimutkainen ilmiö, johon oleellisena osana liittyy kaikki muutkin elämän osa-alueet. On myös huomioitava, että kotoutuminen on yksilöllistä, eikä esimerkiksi kaikki maahanmuuttajat pääse työpaikan kautta kiinni kulttuuriin, kieleen ja sosiaalisiin suhteisiin, kun taas toisilla työllistyminen on avain näihin asioihin. Tutkijat ovat määritelleet kotoutumista eri tavoin. Saksalainen sosiologi ja muuttoliiketutkimuksen edelläkävijä Friedrich Heckmann erittelee kotoutumisen neljään osa-alueeseen, jotka ovat rakenteellinen, kulttuurinen, vuorovaikutuksellinen ja identifioiva kotoutuminen. (Saukkonen 2020.)

Rakenteellinen kotoutuminen liittyy maahanmuuttajan asemaan yhteiskunnan rakenteissa ja yhdenvertaisuuden sekä tasa-arvon toteutumiseen. Siihen liittyy oleellisena osana työmarkkinoille sijoittuminen sekä yhteiskunnan taloudellisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin yhdistyminen. Myös pääsy koulutusjärjestelmiin sekä niissä menestyminen ovat osa rakenteellista kotoutumista. Kulttuurisessa kotoutumisessa kyse on tiedollisista, käyttäytymisen sekä asenteiden ja arvojen muutoksesta, tärkeänä osana asuinmaan kielen oppiminen. Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen pitää sisällään sosiaalisten suhteiden luomisen eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten kanssa. Oleellinen osa on myös luottamus muihin ihmisiin ja sosiaalisiin instituutioihin, kuten poliisiin ja terveydenhuoltoon. Vuorovaikutuksellista kotoutumista mahdollistavat myös

yhteisöt, järjestöt ja yhdistykset. Identifioivaa kotoutumista tapahtuu yleensä yhtä aikaa muiden kotoutumisen osa-alueiden kanssa. Se liittyy samaistumiseen ja identiteettiin, jotka kehittyvät maahanmuuttajan kokiessa itsensä yhdenvertaiseksi ja täysivaltaiseksi jäseneksi kotimaassaan, kenet muut hyväksyvät osaksi yhteiskuntaa. Tähän liittyy yhteenkuuluvuuden tunne muiden yhteiskunnan jäsenten kanssa, myönteinen suhtautuminen asuinmaahan sekä halukkuus tekemään oman panoksensa sen menestymiseksi. (Saukkonen 2020.)

Maahanmuuton alkuvaiheessa tuen ja tiedon tarve on vahvinta. Siihen sisältyy myös motivaatio kielen oppimiseen ja halu löytää oma paikka yhteiskunnassa. Silloin on tärkeää saada perustietoa uudesta yhteiskunnasta ja siitä, että kotoutumiseen on saatavilla tukea yksilöllisesti ja perhekohtaisesti. Vastuu oman vastualueen toiminnoista ja palveluista tiedottamisesta on viranomaisilla. Myös suomalainen järjestökenttä on monipuolinen ja järjestöjen toiminta voi eri tavoin edistää kotoutumista ja osallisuutta. Esimerkiksi urheiluseuroilla ja harrastusryhmillä voi olla merkittävä vaikutus vuorovaikutukseen ja muihin ihmisiin tutustumiseen. Suomessa on myös alueellisia ja valtakunnallisia järjestöjä, joiden perustehtävä on kotoutumisen edistäminen. Maahanmuuttajien omat yhdistykset taas tarjoavat omakielistä vertaistukea ja toimintaa. (Pitkänen 2020.)

Vuonna 2011 voimaan tullut laki kotouttamisen edistämisestä edellyttää, että viranomaiset kehittävät kotoutumisen edistämiseen liittyvää monialaista yhteistyötä. Maahanmuuttajien kotoutumisesta, siihen liittyvästä lainsäädännöstä ja työllisyyden edistämisestä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2023.) Paikallistasolla kotoutumisen edistämisestä vastuussa ovat kunnat, hyvinvointialueet ja TE-toimisto. Kuntien ja paikallisten viranomaisten on tuettava paikallisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistettävä myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien välillä. Näihin tavoitteisiin pyritään esimerkiksi kehittämällä monimuotoista kaupunki- ja palvelurakennetta, tarjoamalla sopivia toimitiloja ja ehkäisemällä maahanmuuttajien eriytymistä omille asuinalueilleen. (Kotoutuminen.fi 2023a.)

Kotoutumislain mukaisia palveluita Suomeen pysyvästi muuttaneille henkilöille ovat perustietoaineisto, ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumiskoulutus. Lisäksi kotoutumissuunnitelmaan voidaan liittää muita palveluita ja esimerkiksi kielikoulutusta. Myös perheryhmäkoteja voidaan pitää kotoutumislakiin liittyvänä palveluna. On tärkeää tunnistaa maahan muuttaneen yksilölliset tarpeet ja esimerkiksi perheen kokonaisuutena tarvitsemat palvelut, jotta kotoutuminen olisi sujuvaa ja tehokasta. Kotoutumislain mukaisten palveluiden lisäksi kotoutumista tuetaan kuntien peruspalveluissa. (Kotoutuminen.fi 2023b.)

2.2 Kotoutumisen kaksisuuntaisuus

Laissa kotoutumisen edistämisestä kotoutuminen määritellään ”maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteiseksi kehitykseksi, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle

yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.” (Laki kotoutumisen edistämisestä 2010.) Kyseinen määritelmä korostaa kotoutumisen vastavuoroisuutta. Akkulturaatio tarkoittaa yksilö- ja ryhmätason muutoksia, jotka tapahtuvat eri kulttuuristen ryhmien kohtaamisen tuloksena. Ensimmäisten akkulturaatiomallien mukaan muutos on yksisuuntainen ja yksiuotteinen. Ajatuksena oli, että vähemmistö omaksuu enemmistön elämäntavat ja kulttuuri-identiteetin. Nykyään akkulturaatio nähdään vastavuoroisena ja moniuotteisena kehityksenä, jossa muuttuvat sekä enemmistö, että vähemmistö. Kotoutumiseen vaikuttavat myös valtaväestön ja maahanmuuttajien asenteet toisiaan kohtaan ja käsitykset kotoutumisesta, viranomaistoimenpiteiden lisäksi. (Kazi, Alitolppa-Niitamo & Kaihovaara 2019.)

Akkulturaation kaksisuuntaisesta tarkastelusta tunnettu esimerkki on John Berryn malli, jossa tarkastellaan maahanmuuttajan halua säilyttää oma etninen kulttuuriperintönsä sekä halua olla vuorovaikutuksessa enemmistökulttuurin kanssa. Näiden kahden tavoitteen yhdistymisen mukaan akkulturaatio-orientaatiosta voidaan puhua termeillä assimilaatio, separaatio ja integraatio. Assimilaatio tarkoittaa suuntautumista vain enemmistökulttuuriin, separaatio suuntautumista vain omaan kulttuuriin ja integraatio suuntautumista molempiin kulttuureihin. Marginalisaatio tarkoittaa eristäytymistä molemmista kulttuureista ja on maahanmuuttajan sopeutumisen kannalta huonoin vaihtoehto. Tutkimusten perusteella integraatio on sekä enemmistö- että vähemmistöryhmien suhteille ja hyvinvoinnille paras vaihtoehto. (Martikainen, Saukkonen & Säävälä 2013, 254-255.)

Kotoutuminen sisältää maahan muuttaneen näkökulmasta monia tavoitteita. Maahan muuttanut ei voi niitä kuitenkaan yksin saavuttaa, eikä se ole mahdollista ilman yhteiskunnan niille antamaa tukea. Matalan kynnyksen toiminnassa on elementtejä, jotka ilmentävät kotoutumisen kaksisuuntaisuutta. Näitä ovat esimerkiksi maahanmuuttajien näkeminen osaavina, kykenevinä ja arvokkaina yhteiskunnalle sekä kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen. Myös yhdenvertaisuuden ottaminen tavoitteeksi ja kotouttavan toiminnan kohdistaminen laajemmin yhteiskunnan toimijoihin sekä avointen monikulttuuristen kohtaamistilanteiden mahdollistaminen ovat tällaisia elementtejä. Konkreettisia käytännön esimerkkejä ovat muun muassa korkeakoulujen tarjoamat palvelut maahanmuuttajien osaamisen tunnistamiseksi ja heidän ohjaaminen tarkoituksenmukaisille koulutus- ja urapoluille, palveluiden tarjoaminen maahanmuuttajan omalla kielellä ja tarvittaessa esimerkiksi mobiilitulkkaukset sekä eri kieliä puhuvat työntekijät, kaikenlaisista kulttuurisista taustoista tulevien kannustaminen mukaan toimintaan sekä kotoutumista edistävien palveluiden ja neuvonnan tarjoaminen viranomaisille. (Pesonen 2019.)

2.3 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajat ovat maahan muuttaneita henkilöitä, mutta termiin liittyy muutamia huomioitavia asioita. Aiemmin maahanmuuttajiksi määriteltiin ulkomaan kansalaiset, jotka asuvat pysyvästi Suomessa. Ulkomaalaisilla tai ulkomaan kansalaisilla puolestaan tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta. Tilastokeskus kuitenkin käyttää vuodesta 2012 syntyperään perustuvaa luokittelua. Sen mukaan ulkomaalaistaustaisia ovat ne ihmiset, joiden kumpikin vanhempi tai ainoa vanhempi on syntynyt ulkomailla. Suomalaistaustaisia taas ovat ne henkilöt, joiden toinen vanhempi tai molemmat ovat syntyneet Suomessa. Esimerkiksi Saksassa on käytössä jaottelu, jossa kaikki ovat ulkomaalaistaustaisia, joiden vähintään toinen vanhempi on syntynyt Saksan ulkopuolella. (Saukkonen 2020.)

Tutkimuksissa, kotoutuspolitiikassa ja erilaisissa palveluissa maahanmuuttajilla tarkoitetaan erilaisia ihmisryhmiä, asiayhteyden mukaan. Yksinkertainen ja tutkimuksessa usein hyödynnetty käytäntö on tehdä rajausta ulkomailla syntyneiden ja muiden ihmisten välillä. Suomessa syntyneet ja asuvat ihmiset, vaikka heidän vanhempansa olisivat syntyneet muualla, eivät ole maahanmuuttajia. Osa ihmisistä, jotka ovat syntyneet Suomen ulkopuolella ovat sellaisia, joiden vanhemmat tai toinen heistä on syntynyt Suomessa. He ovat siis suomalaistaustaisia maahanmuuttajia, jotka on hyvä erottaa ulkomaalaistaustaisista maahanmuuttajista. Maahanmuuttaja-sanaa käytettäessä maahantuloperusteella ei ole merkitystä. (Saukkonen 2020.)

Henkilöitä, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomen kieli, ruotsin kieli tai saamen kieli, on usein kutsuttu vieraskielisiksi. Maahanmuuttajia ja vieraskielisiä on myös pidetty yhtenä ja samana asiana, vaikka näin ei ole. Monet vieraskieliset ovat syntyneet Suomessa, eivätkä he siten ole maahanmuuttajia. Myös osalla maahanmuuttajista ja erityisesti heidän lapsillaan rekisteröity äidinkieli on suomi tai ruotsi. Myös suomalaisissa tutkimuksissa ja tilastoissa termejä, kuten ulkomaalaistaustaisuus ja maahanmuuttajuus on määritelty eri tavoin, joka osaltaan vaikeuttaa tutkimusten vertailua. (Saukkonen 2020.)

2.4 Maahanmuuttajanuorten kotoutuminen

Vieraskielisten ja maahanmuuttajataustaisten osuus on kasvussa pääkaupunkiseudulla ja väestöennusteen mukaan joka viides helsinkiläinen koululainen on vieraskielinen vuonna 2030. Lisäksi moni äidinkielenään suomea tai ruotsia puhuva on maahanmuuttajataustainen. Keskeisiä kotouttamispolitiikan tavoitteita onkin saada Suomeen muuttaneiden lasten ja nuorten kouluttautuminen, työllistyminen ja hyvinvointi kantaväestöä vastaavalle tasolle. Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulumenestys on keskimäärin kantaväestöä heikompi, ja he tarvitsevat opiskelussa enemmän tukea. Haasteita koulutuksessa ja työelämään siirtymisessä on usein niillä nuorilla, jotka muuttavat Suomeen alakouluikäisinä tai teini-iässä. (Leinonen 2013.)

Perhesuhteiden merkitys ja kotoutuminen perhetasolla ovat osa kotoutumisen näkökulmista. Nuorisotutkimuksessa perhesuhteiden dynamiikkaa tutkitaan yleensä sukupolvisuhteiden näkökulmasta. Monien sukupolvisuhteisiin liittyvien tekijöiden, esimerkiksi nuoren tukemisen ja perhekeskeisten arvojen on osoitettu vaikuttavan positiivisella tavalla maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen. Nuorisobarometrin mukaan sukupolvien välinen luottamus heijastuu nuorten hyvinvointiin taustasta riippumatta. Sukupolvisuhteisiin voi liittyä kuitenkin myös erimielisyyksiä ja sukupolvisuhteita on tutkittu maailmalla yhä enemmän erityisesti maahanmuuttajaperheissä liittyen sukupolvien välisiin arvostuksiin ja eritahtiseen sopeutumiseen. Ristiriitojen on osoitettu heikentävän nuoren hyvinvointia ja vaikeuttavan uuteen yhteiskuntaan kiinnittymistä. Toisaalta tutkimuksessa on havaittu myös maahanmuuttajaperheissä sukupolvien välillä vallitseva vahva kiintymys, kunnioitus ja sosiaalinen tuki. (Leinonen 2013.)

Maahanmuuttotutkimuksessa teini-ikäisiä ja nuoria aikuisia tarkastellaan usein omina ryhminä. Ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajanuoria koskee osittain erilaiset kotoutumiseen liittyvät kysymykset kuin ensimmäisen sukupolven lapsia ja aikuisia. Nuoruus on ikävaiheena muutosvaihe, johon liittyy odotuksia oman suunnan löytämisestä ja itsenäistymisestä. Muun muassa vanhempien lähtökulttuurista riippuu se, minkälaista perheestä itsenäistymistä nuorelta odotetaan. Vanhempien toiveet, vaatimukset ja odotukset voivat olla erilaisia kuin nuoren omat ajatukset. Lisäksi nuorta koulussa ja vapaa-ajalla ympäröivä suomalainen yhteiskunta ja kaveripiiri voivat omata erilaisia näkemyksiä. Muuton jälkeen maahanmuuttajanuorten elämään vaikuttavat useat muutokset yhtäaikaaisesti. Nuoruuden siirtymävaihe vaikuttaa nuoren ja vanhempien välisiin suhteisiin ja koko perheen elämää muuttaa uusi ympäristö uusine tapoineen, arkirutiineineen, paikkoineen ja ihmisineen. Lisäksi nuorella on elämässään koulutukseen ja työelämään siirtymiseen liittyviä vaiheita ja haasteita. Maahanmuuttajanuorten kohdalla kotoutumista mitataan usein hyvinvointiin liittyvillä mittareilla tai esimerkiksi koulutustilastoilla. Maahanmuuttajanuorten pärjäämisestä Suomessa ja etnisestä tasa-arvosta kertovat koulussa menestyminen, kouluttautuminen ja työllistyminen kantaväestöä vastaavalla tasolla. Kyseisellä tavalla nuorten kotoutumista tarkasteltaessa nuoren maassaoloaika ja sosioekonominen tausta on tärkeää huomioida, esimerkiksi koulumenestystä verratessa kantaväestöön. (Leinonen 2013.)

Nuoren kotoutumiselle ja hyvinvoinnille perheen merkitys on keskeinen. Useimmille nuorille perhe on se sosiaalinen lähiympäristö, josta nuori saa lähtökohdat kouluun ja osaksi muita sosiaalisia verkostoja, esimerkiksi harrastuksia. Perheen kulttuuriset, taloudelliset ja sosiaaliset voimavarat tukevat ja ohjaavat nuorta. Vanhempien voimavarat vaikuttavat myös nuoren kotoutumiseen. Suomessa vietettyjen vuosien ja perhetaustan lisäksi suhtautuminen uuteen maahan ja sen osaksi pääsemisen nopeuteen vaikuttavat myös yksilön ominaisuudet, muutokset, lähtömaan kulttuuri ja käytännöt sekä uuden yhteiskunnan avoimuus ja asenneilmasto. Kotoutuminen etenee ja tapahtuu usein eri tavoilla elämän eri osa-alueilla. Perheenjäsenet

myös ovat usein keskenään eri vaiheissa sopeutumista, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja perheessä. (Leinonen 2013.)

Vaikka maahanmuuttotaustaiset oppilaat eivät muodosta yhtenäistä ryhmää, osaa heistä yhdistävät tietyt kouluun liittyvät erityiset haasteet. Koulut voivat vastata niihin haasteisiin muun muassa huomioimalla perusturvallisuuden ja kuuluvuuden tunteet, jotka vaikuttavat positiivisesti koulumenestykseen ja edistävät tunnetta siitä, että koululainen on arvostettu jäsenen omassa kouluyhteisössään. Etenkin maahanmuuttotaustaisille oppilaille koululla on laajempi merkitys kuin vain oppiminen. Koulu on lapsen ja nuoren tärkein kotoutumisen kenttä ja koululla on merkitystä epätasa-arvon vähentämisessä oppilaiden välillä. (Alisaari, Kaukko & Heikkola 2022.)

Oppilaita kohtaavien henkilöiden asenteet, arvot, toimintatavat ja kielelliset valinnat vaikuttavat kuulumiseen, kotoutumiseen ja kielen oppimiseen. Yksi ihmisen perustarpeista on joukkoon kuulumisen, kuuluvuuden tunteeseen liittyvä kokemus hyväksytyksi tulemisesta ja sopimisesta joukkoon. Koulussa kuuluvuuden tunnetta vahvistava ilmapiiri on yhteydessä koululaisten hyvinvointiin, oppimistuloksiin sekä yleiseen tyytyväisyyteen elämässä. Kuuluvuuden tunnetta vahvistavan sosiaalisen yhdistymisen ja sen seurauksena syntyvien sosiaalisten suhteiden on osoitettu olevan tärkeimpiä tekijöitä maahanmuuttotaustaisten koululaisten menestyksen taustalla. Kuuluvuuden tunne ei synny ainoastaan sosiaalisista suhteista. Sitä edistää tunne symbolisesta tuttuudesta ja turvallisuudesta, kotoutumisella viitataan maahanmuuton yhteydessä usein kyseiseen ympäristön tuttuuden kokemukseen. (Alisaari, Kaukko & Heikkola 2022.)

Suomessa vuonna 2019 maahanmuuttotaustaisille nuorille tehdyn tutkimuksen mukaan tutkimukseen osallistuneet nuoret ovat kotoutuneet rakenteellisesti, osittain kulttuurisesti ja vuorovaikutuksellisesti, mutta identifioiva kotoutuminen on monella kesken. Tutkimukset ovat tuoneet esiin, että kyseiset nuoret identifioivat itsensä usein erilleen maahanmuuttajiksi, eivätkä välttämättä edes halua tavoitella suomalaisuutta. Se saattaa johtua siitä, että kotoutuminen on ulkoapäin määritelty, josta seuraa nuorten kokemia ulkopuolisuuden tunteita. Myös syrjinnän ja rasmin kokemukset ovat verrattain yleisiä maahanmuuttotaustaisilla nuorilla. Kielitaidon merkitys kotoutumisessa on keskeinen ja oppimistulosten kannalta on tärkeää, että ympäristön kielen lisäksi myös ensikieli kehittyy. Ensikielellä tarkoitetaan sosiaalisesti perittyä äidinkieltä eli sitä kieltä, jota lapsen vanhemmat tai huoltajat puhuvat. (Alisaari, Kaukko & Heikkola 2022.)

3 Alueellinen segregatio

Asuinalueiden segregatio tarkoittaa asuinalueiden eriytymistä siellä asuvien asukkaiden tulojen tai muun sosioekonomisen taustan suhteen. Asuinpoliittisessa keskustelussa, Suomessa sekä kansainvälisesti, segregatiota pidetään yleensä haitallisena ja sen hillintä nähdään tärkeänä poliittisena päämääränä. Esimerkkinä Helsingissä on jo pitkään ollut käytössä asuinalueiden sosiaaliseen sekoittamiseen tähtäävä politiikka, jossa kaupungin vuokra-asuntoja pyritään rakentamaan joka puolelle kaupunkia tasaisesti. Segregaation vaikutuksista hyvinvointiin naapurustovaikutukset ovat yleisimmin tarkasteltuja. Naapurustovaikutukset voivat tarkoittaa vaikutuksia, jotka ovat seurausta sosiaalisesta kanssakäymisestä naapuruston muiden asukkaiden kanssa, mutta myös vaikutuksia, jotka johtuvat siitä, että tietyllä alueella asuvat altistuvat samanlaisille paikallisille palveluille ja ympäristölle. Sosiaalisista naapurustovaikutuksista puhuttaessa lapsilla yksi tärkeä vaikutuskanava on koulu. Saman naapuruston lapset menevät usein samaan kouluun ja silloin vertaisryhmävaikutuksia esimerkiksi oppimistuloksiin syntyy koulussa. Niitä voi syntyä myös koulun ulkopuolella ja lisäksi lapset voivat omaksua kavereiltaan esimerkiksi asenteita ja tapoja, joista voi olla hyötyä tai haittaa koulumenestykselle. (Eerola & Saarimaa 2019.)

Myös naapuruston pysyvyys voi vaikuttaa lapsiin. Tutkimuksen mukaan naapureiden tiheä vaihtuvuus heikentää oppimistuloksia, koska sosiaalisten suhteiden rikkoutuminen on haitallista ja uusien luominen hidasta. Naapurustolla voi olla vaikutusta lapsiin ja aikuisiin myös paikallisten palveluiden kautta. Mielenkiintoista on, voimistaako segregatio palveluiden alueellista eriytymistä poliittisen päätöksentekoprosessin takia. Keski- ja suurituloiset osallistuvat tutkimusten mukaan pienituloisia enemmän politiikkaan. Se voi johtaa poliittisen edustuksen epätasaiseen jakaantumiseen. Siten matalan koulutus- ja tulotason alueiden asukkaiden toiveet ja tarpeet saavat kunnallisessa päätöksenteossa vähemmän painoarvoa, mikä voi johtaa kyseisten alueiden julkisten palveluiden heikkenemiseen ja siten myös segregaaation syventymiseen. (Eerola & Saarimaa 2019.)

Sosiaalisessa sekoittamisessa toimenpiteet kohdennetaan asuntokantaan ja ne perustuvat sille oletukselle, että asuntojen hallintaperusteet ja asuntotyypit määrittelevät asukkaiden sosioekonomista rakennetta. Se mahdollistaa yksittäisellä alueella taustaltaan erilaisten väestöryhmien asumisen toistensa läheisyydessä. Tämän ajatuksen mukaan eri väestöryhmien arjen liiallinen eriyttäminen toisistaan on epäedullista koko yhteiskunnan kannalta. Sosiaalinen sekoittaminen vähentää mahdollisuutta ongelmien alueelliseen keskittymiseen ja mahdollisiin naapurustovaikutuksiin, joilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi nuoriin vaikuttavia epäedullisia roolimalleja, jotka omaksutaan ympäristöstä. (Saikkonen, Hannikainen, Kauppinen, Rasinkangas & Vaalavuo 2018.)

Sosiaalisen sekoittamisen lisäksi alueellisen segregaaation hallintakeinoja ovat muun muassa aluekehittäminen ja väestöryhmien hajuttaminen. Kohdennettu aluekehittäminen sisältää paljon erilaisia toimenpiteitä, mutta segregaaation hallinnan näkökulmasta suurin osa aluekehittämisestä on kohdentunut alueille, joiden status on heikko ja asukasrakenne muita alueita haastavampi. Euroopassa näiden alueiden tyypillisiä piirteitä ovat työttömyys ja toimeentuloon liittyvät sosiaaliset ongelmat sekä maahanmuuttotausta, joskus myös rikollisuus. Siksi toimenpiteet ovat korjaavia ja reagoivia havaittuihin ongelmiin, mutta samalla myös ennaltaehkäiseviä. Tarkoituksena on parantaa asukkaiden elämäntilannetta ja osallisuutta, fyysistä ympäristöä sekä alueiden statusta. Tyypillinen esimerkki toiminnasta on sektorirajat ylittävä verkostoyhteistyö ja julkisen ja yksityisen sektorin väliset kumppanuudet. Hajauttamispolitiikan keinoin voidaan kannustaa ihmisiä muuttamaan oletettavasti parempaan asuinympäristöön elämäntilanteensa kohentumisen kannalta. Euroopassa kyseinen hajuttaminen ei kuitenkaan ole ollut tyypillistä. Esimerkiksi pohjoismaissa se on käytännössä tarkoittanut tavoitetta siitä, että pakolaisia ja turvapaikanhakijoita asutetaan ympäri maata. (Saikkonen, Hannikainen, Kauppinen, Rasinkangas & Vaalavuo 2018.)

Segregaaation hallitsemiseksi ei ole löydetty yksittäistä tehokasta keinoa ja sosiaalisen eriarvoisuuden kasvun myötä se on voimistunut niissäkin kaupungeissa, joissa sen vastaisia toimenpiteitä on tehty. Monissa maissa segregaaation kasvuun liittyvät kysymykset liitetään etniseen segregaaatioon, esimerkiksi Ruotsissa asia nousi poliittiseksi kysymykseksi vasta etnisen segregaaation lisääntymisen myötä. Etnisillä keskittymillä tiedetään olevan hyviä puolia, kuten oman ryhmän vertaistuki. Kyseiset keskittymät voivatkin toisaalta tukea saapuvan maahanmuuttajan sopeutumista, mutta toisaalta estää yhteiskuntaan integroitumista, jos elämänpiiri pienenee muutaman korttelin kokoiseksi. (Saikkonen, Hannikainen, Kauppinen, Rasinkangas & Vaalavuo 2018.)

Vantaalla alueellisen eriytymisen ja eriarvoisuuden lisääntymiseen on vastattu Myönteisen eriytyiskohtelun toimintaohjelmalla (MEK). Ohjelma painottuu erityisesti eriarvoisuuden estämiseen ja kukoistaviin kaupunkikeskuksiin. Strategiaohjelman tavoitteena on asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen kaventaminen ja se koostuu neljästä kärkiteemasta. Teemat ovat vaikuttavuutta tiedolla johtamisella, lapsikeskeinen investointistrategia, hyvinvointia koulutuksesta, työllisyydestä sekä terveydestä ja kukoistavat kaupunkikeskukset. Vaikuttavuutta tiedolla johtamisella-kärkiteemassa luodaan paremmat puitteet tiedolla johtamiselle ja vaikuttavuuden tutkimiselle sekä edistetään jatkuvan kehittämisen periaatteita, suunnitelmallisuutta ja yhteistyötä toimialojen ja kaupungin yhteistyökumppaneiden kanssa. Lapsikeskeisessä investointistrategiassa edesautetaan Vantaan kehittymistä lapsimyönteisimmäksi kunnaksi ja torjutaan koulutuksellista eriarvoisuutta viestien, että erityisesti huono-osaisimpiin perheisiin kohdistuvat panostukset voivat olla investointeja, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan ja myös vähentävät kalliita korjaavien palveluiden tarvetta pidemmällä aikavälillä. (Sosiaalisesti kestävä Vantaa 2023.)

MEK-ohjelman yksi keskeinen keino tukea lapsiperheitä, on helpottaa perhe-elämän ja työn yhdistämistä sekä tarjota tukea kouluttautumiseen ja työllistymiseen. Keinoja ovat esimerkiksi maahanmuuttajavanhemmille tarkoitetut ohjelmat kouluissa ja suomen kielen opetuksen tukeminen. Kukoistavat kaupunkikeskukset-teeman tavoitteena on tehdä lähiöistä eläviä, moninaisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Myös raidekaupungin rakentaminen, segregaatiotyöryhmä ja keskustojen kehittämissuunnitelma liittyvät tähän teemaan. MEK-alueiksi ovat valikoituneet Länsimäki, Hakunila, Havukoski, Mikkola ja Myyrmäki. Toimia kohdistetaan kuitenkin myös muille alueille, joissa havaitaan eriytymistä. Ohjelmaa toteutetaan vuosina 2023-2025. (Sosiaalisesti kestävä Vantaa 2023.)

4 Lähiöt asuinympäristöinä

Lähiö-konsepti kehitettiin suomalaiseen kaupunkirakentamiseen malliksi ajankohtana, jolloin maaseudun ja teollisuuden tuotantorakenteen muutos johti nopeaan, jopa räjähdysmäiseen kaupungistumiseen. 1960-luvulla lähiöt nähtiin vastauksena paikalliseen kasvuun ja yhteiskunnalliseen tarpeeseen. Asumistasossa tapahtui huimaa kehitystä ja muun muassa asuinympäristöjen turvallisuutta ja terveellisyyttä huomioitiin suunnitelmissa erityisesti. Viime vuosikymmeninä lähiöt ovat kuitenkin olleet huomion kohteena segregaatiokehityksen, väestön ikääntymisen, palveluiden vähenemisen, heikkenevän alueen maineen ja taloudellisen arvostuksen paikantuuessa osaan erityisesti vanhemmista lähiöistä. Myös kansainvälisen tutkimusnäytön näkökulmasta digitalisoituvassa ja monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa paikalliseen elämäntapaan kytkeytyvien naapurustojen rooli on uudella tapaa haastettuna. (Bernelius ym. 2023.)

Samanaikaisesti erityisesti haavoittuvamman väestön elämässä paikallisten palveluiden ja elämänmahdollisuuksien rooli on tunnistettu merkittäväksi. Suuri osa kansainvälisestä kaupunkipolitiikasta ja -tutkimuksesta on keskittynyt huono-osaisimpien alueiden ongelmiin ja ratkaisukeinoihin. Työttömyyden ja etnisten vähemmistöjen lisäksi teemoja ovat olleet muun muassa sosiaaliset järjestyshäiriöt ja myöhemmin myös katujengit ja mellakat, joihin ratkaisuksi on valittu järeitä keinoja ja pohjoismaistakin tuttua ”gettopolitiikkaa” eli esimerkiksi väestön hajauttamista ja voimakkaampia rangaistuksia. Suomessa julkisessa keskustelussa esiintyy usein pelko siitä, että aikaisemmin muualla tapahtunut kehitys rantautuu myös meille viivästyneesti, mutta tapahduttuaan vauhdilla. (Bernelius ym. 2023.)

Re:Urbia tutkimuksen mukaan Vantaallakin lähiöissä asuu aiempaa enemmän yksin asuvia ikääntyviä asukkaita ja vähemmän lapsiperheitä ja nuoria aikuisia. Merkittävä muutos erityisesti pääkaupunkiseudun lähiöissä on vieraskielisen väestön lisääntyminen merkittävästi vuoden 1990 jälkeen. Kokemukset sosiaalisesta ja fyysisestä ympäristöstä, mahdollisista sosiaalisista häiriöistä ja näkyvästä päihteidenkäytöstä ovat lähiöiden kehityksen merkittäviä ajureita laajemman väestökehityksen näkökulmasta. Kyseisillä asioilla on vaikutusta kaikkien

asukasryhmien tyytyväisyyteen ja muuttohalukkuuteen. Vaikka lähiöissä onkin yhä enemmän ikääntyneitä, lapsiperheiden alueellinen segregatio on kuitenkin nähty kaupungeissa erityisenä haasteena, koska lapset elävät jo nyt monissa kaupungeissa muuta väestöä eriytyneemmin. (Bernelius ym. 2023.)

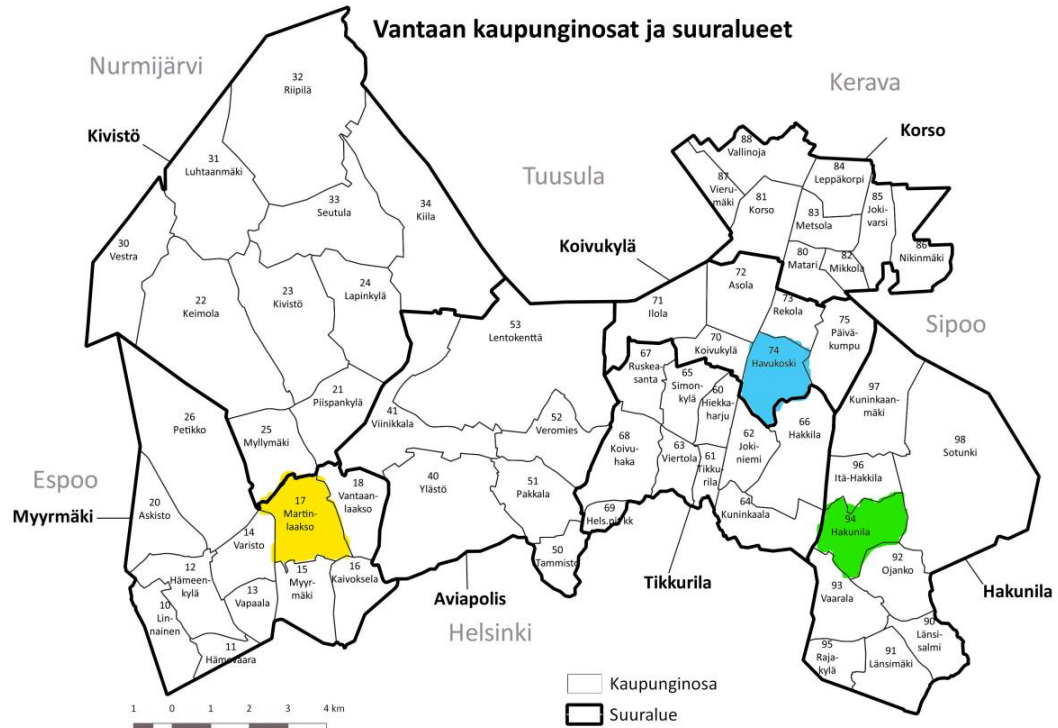
Vaikka suomalaiset koulut ovatkin kansainvälisestä näkökulmasta laadukkaita ja tasa-arvoisia alueellisia palveluita, koulujen väliset oppimiserot ovat 2000-luvun aikana kasvaneet. Heikommat oppimistulokset ja koulutuksellinen eriarvoisuus paikantuu erityisesti kaupunkialueille ja niiden sosioekonomisesti hauraammille ja etnisesti moninaisille alueille, usein heikokoisimpiin lähiöihin. Tulosten eriytyminen johtuu pitkälti niiden sijaintialueiden sosiaalisesta ja etnisestä segregatiosta, koulujen oppilaspohjan vaikuttaessa voimakkaasti edellytyksiin saavuttaa hyviä oppimistuloksia. Koulut vaikuttavat myös asuinalueen kehitykseen, koulujen maineella ja oppimistuloksilla on edelleen merkittävä vaikutus lapsiperheiden muuttopäätöksiin. Tutkimuksessa osoitettiin, että lähiöissä koulun asema sosiaalisen elämän ja palvelujen keskittymänä on heikompi kuin kaupungeissa keskimäärin. Lähiössä asuvista ihmisistä harvempi on sitä mieltä, että koulu on tärkeä kohtaamispaikka tai paikka, jossa tapaa ja juttelee muiden aikuisten kanssa. (Bernelius ym. 2023.)

Vieraskieliset eli maahanmuuttajataustaiset asukkaat toivovat suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia enemmän läheisiä naapurisuhteita ja yhdessä tekemistä, mutta silti maahanmuuttajien yhteisöllisyyden tunne on heikompaa kuin kantaväestöllä. Kyselyssä vain yksi kolmesta kertoo, että hänellä on ystäviä tai tuttavvia kaupunginosassaan, mikä on merkittävästi vähemmän kuin kantaväestön keskuudessa. Maahanmuuttajien on vaikeampi tutustua alueen muihin ihmisiin ja he ovat vähemmän tyytyväisiä naapurisuhteisiinsa. Tulokset antavat osviittaa siitä, että maahanmuuttajat haluaisivat osallistua kaupunginosan sosiaaliseen elämään, mutta he eivät pääse mukaan yhtä hyvin kuin kantasuomalaiset. Kieli voi olla asiaan vaikuttava tekijä, mutta aiemmissa tutkimuksissa on pohdittu myös sitä, johtuvatko maahanmuuttajien vaikeudet ystävyystymisessä siitä, että suomalaiset kaipaavat vähemmän sosiaalista kanssakäymistä. (Bernelius ym. 2023.)

5 Vantaan lähiöt tutkimuskohteena

Vantaa on Suomen neljänneksi suurin kaupunki, jonka väkiluku on noin 240 000 ihmistä (2021). Vantaan väestönkasvu on ollut voimakasta ja kaupungissa puhutaan yli 120 äidinkieltä. Vantaa on lentokenttäkaupunki keskellä metropolialuetta, kaupungissa toimii yli 11 000 yritystä ja työpaikkoja on lähes 111 000. Vuoden 2021 lopussa vantaalaisista suomenkielisiä oli 74,7 %, ruotsinkielisiä 2,3 % ja vieraskielisiä 23,0 %. Ulkomaan kansalaisia oli tuolloin 14,3 % koko Vantaan väestöstä. Työttömyysaste vuoden 2020 lopussa Vantaalla oli 14,4 %. Vantaa jakautuu seitsemään suuralueeseen, jotka ovat Aviapoliksen suuralue, Hakunilan suuralue,

Kivistön suuralue, Koivukylän suuralue, Korson suuralue, Myyrmäen suuralue ja Tikkurilan suuralue. (Vantaa 2023b.)



Kuvio 1: Vantaan kaupunginosat ja suuralueet. Havukoski sinisellä merkittynä, Hakunila vihreällä ja Martinlaakso keltaisella. (mukaiillen Vantaa 2023c)

5.1 Havukoski

Havukoski ja Koivukylä sijaitsevat pääjunaradan varressa Itä-Vantaalla. Virallisesti Koivukylä sijaitsee radan länsipuolella, mutta yleisesti puhutaan Koivukylästä myös junaradan itäpuolella sijaitsevasta alueesta, joka kuitenkin virallisesti on Havukosken kaupunginosa. Yhdistysten toiminta on Havukosken ja Koivukylän alueella vilkasta, ja siellä sijaitsee muun muassa asukastila Kafnetti, joka on Vantaan kaupungin ylläpitämä, aikuisille suunnattu avoin kohtaamispaikka. Lisäksi Havukoskella on useita päiväkoteja, peruskouluja sekä Vantaan ammatillisen oppilaitos Varian sosiaali- ja terveystoimen toimipiste, joka sijaitsee Koivukylän kupeessa. Myös Peijaksen sairaala sijaitsee noin kilometrin päässä Havukoskelta. (Rautio 2008.) Havukoski kuuluu Koivukylän suuralueeseen ja sijaitsee Koivukylän vieressä. SMILE-hankkeessa mukana oleva Koivukylän koulu sijaitsee Havukoskella, ja siksi tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Havukoskea alueena Koivukylän sijaan. Havukoskella on asukkaita 8341 (2020). Havukosken väestönkasvu on ollut vaihtelevaa ja vuonna 1980 väkiluku oli vielä hieman yli 10 000 asukasta. Vuoden 2020 lopussa Koivukylän asukkaista suurin osa (30 %) oli 30-49-vuotiaita. Toiseksi suurin ikäryhmä (19 %) oli 16-29-vuotiaita. Samana vuonna Havukoskella oli perheitä 61 % väestöstä ja perheen keskokoko oli 2,7 henkilöä. (Vantaa 2023d.)

5.2 Hakunila

Hakunila on yli 12 000 asukkaan kaupunginosa Hakunilan suuralueella itä-Vantaalla. Hakunilan tarkka asukasluku vuoden 2020 lopussa oli 12 132. Vuoteen 2020 mennessä Hakunilan väkiluku on ollut maltillisessa kasvussa ja vuonna 2019 on ollut toistaiseksi suurin kasvu, jolloin väkiluku kasvoi 601 hengellä. Suurin ikäryhmä on 30-49-vuotiaat, joiden osuus vuonna 2020 oli 28 %. 16-29-vuotiaita oli toiseksi eniten, 19 %. Hakunilassa perheen keskikoko oli 2020 2,9 henkilöä ja perheväestön osuus 70 %. Perheen keskikoko ei ole muuttunut merkittävästi viimeisen 20 vuoden aikana, mutta perheväestön osuus on pienentynyt vuodesta 2000 noin 10 prosenttia. Yli 80 % alueen asunnoista on kerrostaloja. (Vantaa 2023d.) Hakunilassa sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen Håkansbölen kartanoalue. Sen omistaa Vantaan kaupunki ja kaupunki on niin ikään kunnostanut kartanon talorakennuksia. Håkansbölen kartanoalueen vuonna 1908 valmistuneen jugend-tyylisen päärakennuksen on suunnitellut arkkitehti Armas Lindgren. (Vantaan kaupunginmuseo 2023.)

Hakunilassa toimii myös Hakunilan kansainvälinen yhdistys, joka on rekisteröity Vantaalla vuonna 1998. Yhdistyksen tarkoitus on edistää monikulttuurista toimintaa ja lisätä vieraiden kulttuurien tuntemusta. Lisäksi yhdistys vastustaa ja ennaltaehkäisee rasismia, tavoitteena entistä suvaitsevaisempi Suomi. Yhdistys on laajentanut toimintaansa ulkomaalaisten tukijärjestöksi ja sen seurauksena avannut vuonna 2001 neuvontatoimiston ulkomaalaisille Hakunilassa. Yhdistyksen neuvonta- ja kriisipiste sijaitsee Hakunilan keskustassa ja kansainvälinen toimintakeskus Länsimäessä. Yhdistyksen palvelu on maksutonta. Yhdistyksellä on ollut erilaisia hankkeita, esimerkiksi kotoutumista edistävä Euroopan pakolaisrahaston EU-hanke KOTO1-3 vuosina 2012-2015. Yhdistystä ovat tukeneet lukuiset toimijat, esimerkiksi Vantaan kaupunki, Suomen kulttuurirahasto ja opetus- ja kulttuuriministeriö. (Hakunilan kansainvälinen yhdistys 2023.) Hakunilassa toimii myös muita yhdistyksiä, esimerkiksi Hakunilan kyläyhteisö ry, joka on vajaan 750 paikallisen kansalaisjärjestö/yhteisö, jonka tavoitteena on Hakunilan hyvinvoinnin parantaminen. Toimintaan kuuluu muun muassa ruoka-apu, sosiaalinen apu sekä erilaisia pajoja. (Hakunilan kyläyhteisö 2020.)

5.3 Martinlaakso

Martinlaakso sijaitsee Länsi-Vantaalla ja kuuluu Myyrmäen suuralueeseen. Martinlaakson väkiluku vuonna 2020 oli 13 165 asukasta. Samana vuonna Martinlaakson väkiluku kasvoi 414 hengellä, mikä on suurin väestönkasvu vuoden 1995 jälkeen. Myös Martinlaaksossa suurin ikäryhmä on 30-49-vuotiaat ja toiseksi suurin ikäryhmä 16-29-vuotiaat sekä yli 65-vuotiaat, joita molempia on 20 % väestöstä. Perheen keskikoko on 2,7 henkilöä ja perheväestön osuus 67 %. Yhden hengen asuntokuntia Martinlaaksossa on 49 % ja kahden hengen asuntokuntia 30 %. Vähiten on yli viiden hengen asuntokuntia. (Vantaa 2023d.) Martinlaakson lähiön rakentaminen alkoi 1960-luvulla ja se rakennettiin Helsingin silloiseen maalaiskuntaan. Alue kuului vanhaan

Martinkylään, josta Martinlaakson nimi juontaa juurensa. Nykyisen Martinlaakson alueella oli ennen rakennusvaihetta lähinnä maatilojen takametsää ja rakennus aloitettiin vastaamaan tarpeeseen saada edullisia asuntoja nopeasti. Kuten monet muutkin lähiöt, Martinlaakso syntyi aluerakentamissopimuksella, jonka Helsingin maalaiskunta ja rakennusliikkeet allekirjoittivat vuonna 1967. Pankit tarjosivat asunnon ostajille rahoitusta. Rakentaminen eteni nopeasti, koska Vantaalla oli kova kasvupaine ja ensimmäiset asukkaat muuttivat kerrostaloon syyskuussa 1969. Martinlaakson asukasluku kasvoi huimaa vauhtia ja vuonna 1975 asukkaita oli jo yli 13 000. (Vantaan Sanomat 2020.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa tilastojen avulla SMILE-hankkeen kohdealueiden (Havukoski, Hakunila ja Martinlaakso) maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen liittyviä tietoja, luoda kuva kyseisistä alueista. Tässä opinnäytetyössä pääosassa on edellä mainittujen kolmen alueen sekä Vantaan kuvaaminen ja lisäksi tietoja verrataan koko Suomen vastaaviin tietoihin. Opinnäytetyö linkittyy SMILE-hankkeen alkukartoitukseen ja on sen vuoksi merkityksellinen. Tavoitteena on tuoda esille se tieto, mitä tilastoissa on, mahdolliset poikkeamat sekä se, mihin tilastot eivät anna vastausta. Opinnäytetyö on tilastoihin pohjautuva selvitystyö SMILE-hankkeen pohjaksi, jossa käytetään määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen elementtejä.

Tarkennetut tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen vaikuttavia tietoja tilastot sisältävät?
2. Millaisen kuvan tilastotiedot antavat tutkittavista alueista yleisesti sekä maahanmuuttajien, maahanmuuttajanuorten ja perheiden osalta?
3. Löytyykö tutkittavien alueiden tiedoista samankaltaisuuksia ja eroja?

7 Menetelmälliset valinnat

7.1 Määrällinen tutkimus

Määrällisessä tutkimuksessa saadaan yleinen kuva muuttujien eli mitattavien ominaisuuksien välisistä suhteista ja eroista. Vertailevan tutkimuksen tavoitteena on nimensä mukaisesti vertailla samanlaisia ihmisiä koskevia asioita eri paikoissa. Vertailun tavoitteena on tuoda selkeämmin esille asioiden välisiä eroja sekä ymmärtää tutkittavaa asiaa paremmin kahden tai useamman tutkimuskohteen avulla. Kartoittavan tutkimuksen tavoitteena taas on löytää uusia näkökulmia. Sen avulla voidaan havaita tutkittavasta asiasta keskeisiä malleja, luokkia,

tyypittelyjä ja teemoja. Tavanomaista määrällisessä tutkimuksessa on, että tutkija kerää aineistonsa itse esimerkiksi ennalta suunnitellulla kyselyllä, mutta aineistoa ei ole välttämättä kerätä itse. Tutkija voi myös käyttää valmiita rekistereitä tai tilastoja, esimerkiksi Tilastokeskuksen tilastot. Eri maiden laitokset tuottavat runsaasti tietoa esimerkiksi väestöstä, joita voi käyttää lähteenä tai vertailevana tutkimusaineistona. Olennaista on, että aineisto voidaan muuttaa mitattavaan muotoon. (Vilkkä 2007).

7.2 Tutkimusaineisto

Tilastot, joita tässä opinnäytetyössä käytetään aineistona ovat kototietokanta ja kotoutumisen indikaattorit-tietokanta kotoutuminen.fi-sivustolta sekä väestötiedot vantaa.fi-sivustolta. Vantaa julkaisee tilasto- ja tutkimusjulkaisuja Vantaan väestöstä ja muista kaupunkia koskevista tiedoista. Lisäksi on käytetty Vantaa alueittain-sivustolle koottuja taulukoita, joista löytyy tietoa tärkeimmistä kaupunkia kuvaavista ilmiöistä, esimerkiksi väestöstä, perheistä, tuloista ja työllisyydestä. Kototietokanta ja kotoutumisen-indikaattorit-tietokanta sisältää tietoja maahanmuuttajaväestöstä Suomessa. Kototietokannasta löytyy tietoja maahanmuuttajien asumisesta, muuttoliikkeestä, perheistä, työssäkäynnistä ja väestörakenteesta. Kototietokannan ylläpidosta vastaa tilastokeskus ja se on avoin, rekisteripohjainen tietokanta. Kotoutumisen indikaattorit-tietokannassa on tiedot työllisyydestä, koulutuksesta ja osaamisesta, hyvinvoinnista, osallistumisesta ja kaksisuuntaisesta kotoutumisesta. Kotoutumisen indikaattorit-tietokanta on tilastokeskuksen ylläpitämä rekisteri- ja kyselyaineistoihin perustuva avoin tilastotietokanta. Sen pääasialliset lähteet ovat tilastokeskuksen rekisteriaineistot ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama FinMonik-kyselytutkimus. Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty pääasiassa Vantaan väestötietoja koko Vantaan osalta ja alueittain sekä kotoutuminen.fi-sivustolta tietoja maahanmuuttajaväestöstä ja kyseisen väestön koulutuksesta, työllisyydestä sekä äidinkielestä.

7.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Aineiston kuvailu pohjautuu konkreettisten jakaumien tarkasteluun eli mitattuja muuttujia kuvaavien tunnuslukujen, kuten keskiarvojen, prosenttien tai mediaanien avulla. Aineiston kuvailussa käytetään siis erilaisia frekvenssi- ja prosenttiosuusesityksiä ja jakauman sijaintia ja hajontaa kuvaavia tunnuslukuja, esimerkiksi keskiarvo. Aineiston kuvailevan tulkinnan jälkeen seuraava vaihe on tilastollisen päättelyn vaihe. Siinä tehdään päätelmiä tutkimuksen populaation suhteen. Vertailutilanteessa selvitetään, eroavatko kaksi ryhmää mitatun muuttujan suhteen toisistaan. (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020).

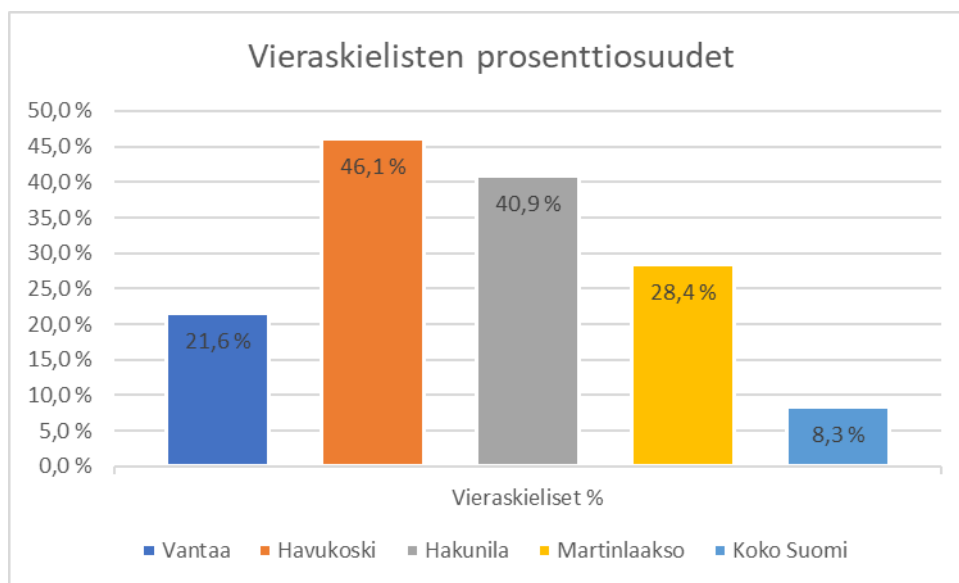
Tässä opinnäytetyössä aineistoa analysoidaan ensiksi kuvailevilla tilastollisilla menetelmillä käyttäen sijaintilukuja, pääasiassa frekvenssejä eli havaintojen lukumääriä ja prosenttiosuuksia. Näiden avulla suoritetaan myös vertailua eri alueilla esiintyvien lukujen välillä. Havainnot ja tilastollisen päättelyn tulokset esitetään kaavioina ja niitä tulkitaan teoreettisen

argumentoinnin ja selittämisen avulla. Tulokset esitetään siis numeraalisesti, graafisesti ja sanallisesti. Aineiston analysointi tehtiin käyttäen exceliä.

8 Tutkimustulokset

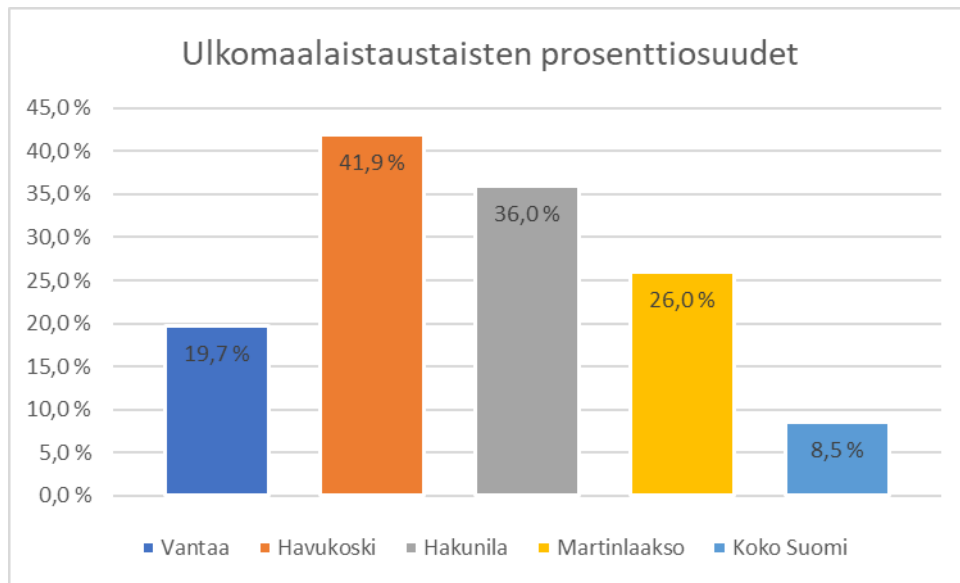
8.1 Väestö

Aluksi tarkastelemme Vantaan ja erityisesti kolmen tutkimuskohteena olevan alueen ulkomaalaisväestön rakennetta. Alueilla on prosentuaalisesti enemmän vieraskielisiä kuin monilla muilla alueilla Suomessa.



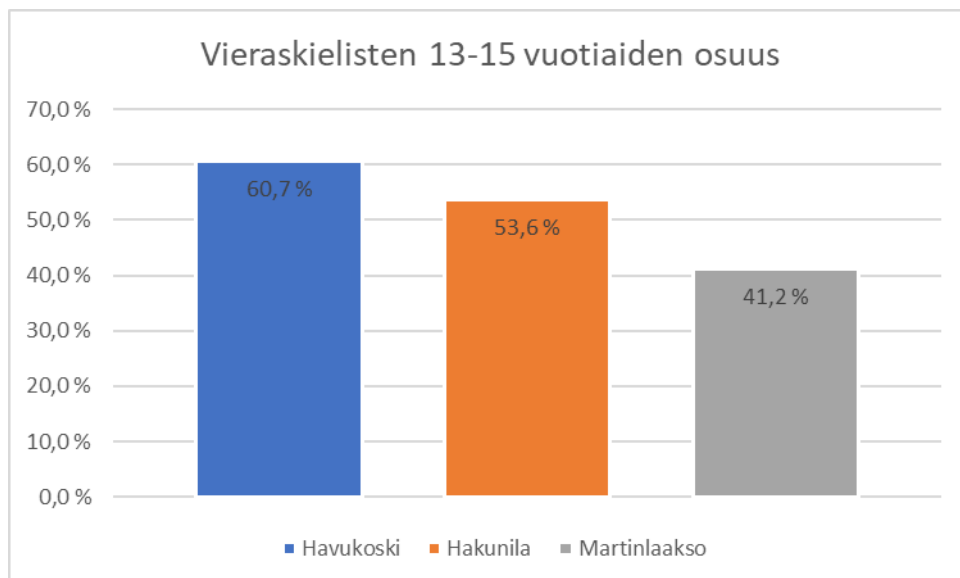
Kuvio 2: Vieraskielisten prosenttiosuudet (tiedot: Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot, Tilastokeskus 2023)

Vieraskielisiä ovat ne henkilöt, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saamen kieli. Koko Suomessa vieraskielisiä on yhteensä 8,3 % väestöstä eli 458 000. Vantaalla vieraskielisiä on 21,6 % väestöstä eli 51 160. Havukoskella vieraskielisten osuus on lähes puolet väestöstä, 46,1 % eli 3847 ja Martinlaaksossa 28,4 % eli 3740. Hakunilassa vieraskielisiä on 4967, joka on 40,9 % väestöstä. Tiedot ovat vuoden 2020 ja 2021 vuodenvaihteesta.



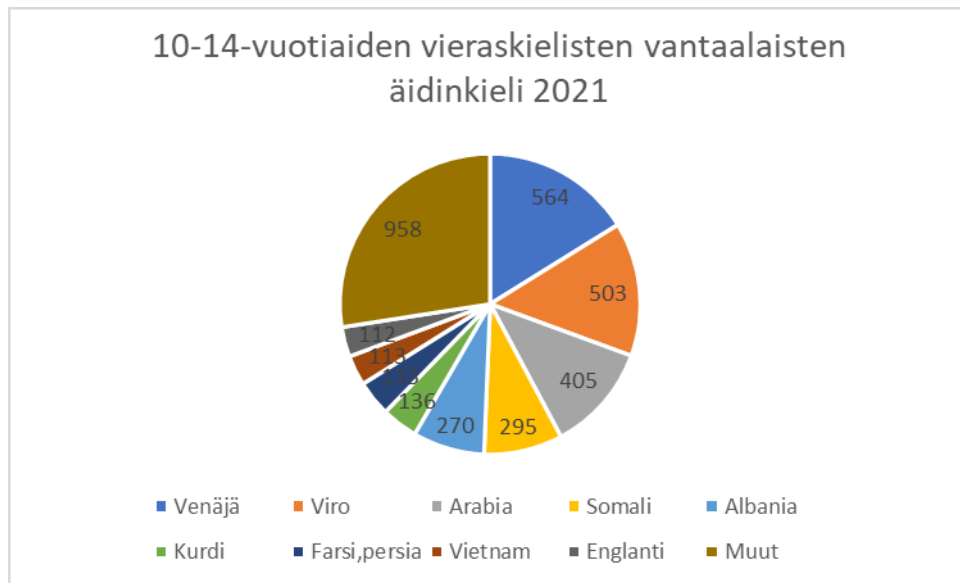
Kuvio 3: Ulkomaalaistaustaisten prosenttiosuudet (tiedot: Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot, Tilastokeskus 2023)

Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisten osuus koko Suomen väestöstä on 8,5 %. Vantaalla ulkomaalaistaustaisia on 19,7 %. Havukoskella ulkomaalaistaustaisia on 41,9 % ja Martinlaaksossa 26,0 %. Hakunilassa ulkomaalaistaustaisen väestön osuus on 36,0 %. Tiedot ovat vuoden 2020 ja 2021 vuodenvaihteesta.



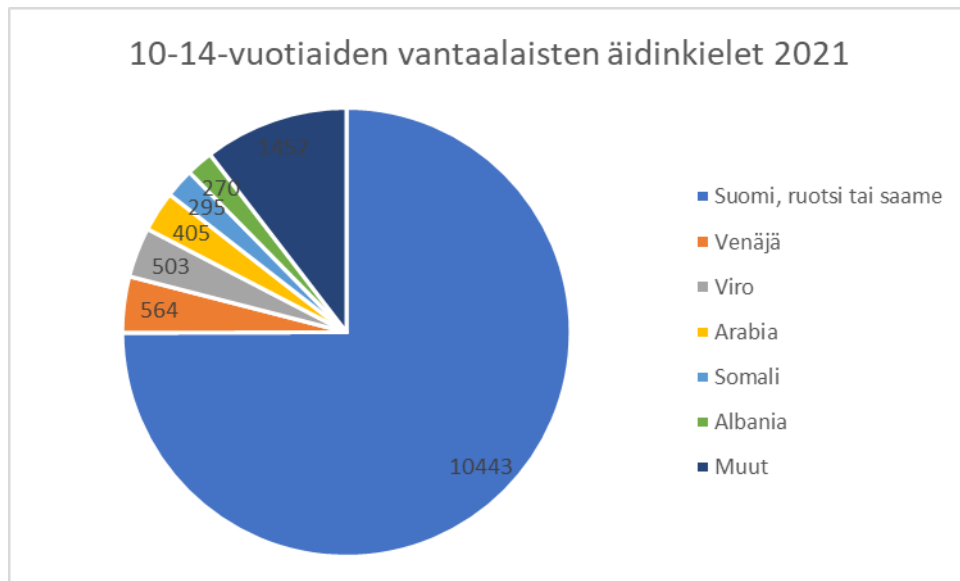
Kuvio 4: Vieraskielisten 13-15-vuotiaiden osuus kaupunginosan kaikista 13-15-vuotiaista (Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot)

Havukoskella vieraskielisiä 13-15-vuotiaita on yli puolet kaikista alueen 13-15-vuotiaista eli 60,7 %. Martinlaaksossa kaikista alueen 13-15-vuotiaista vieraskielisiä on 41,2 % ja Hakunilassa 53,6 % alueen 13-15-vuotiaasta väestöstä on vieraskielisiä. Tiedot ovat vuoden 2020 ja 2021 vuodenvaihteesta.



Kuvio 5: 10-14-vuotiaiden vieraskielisten vantaalaisten äidinkieli 2021 (Kototietokanta 2022)

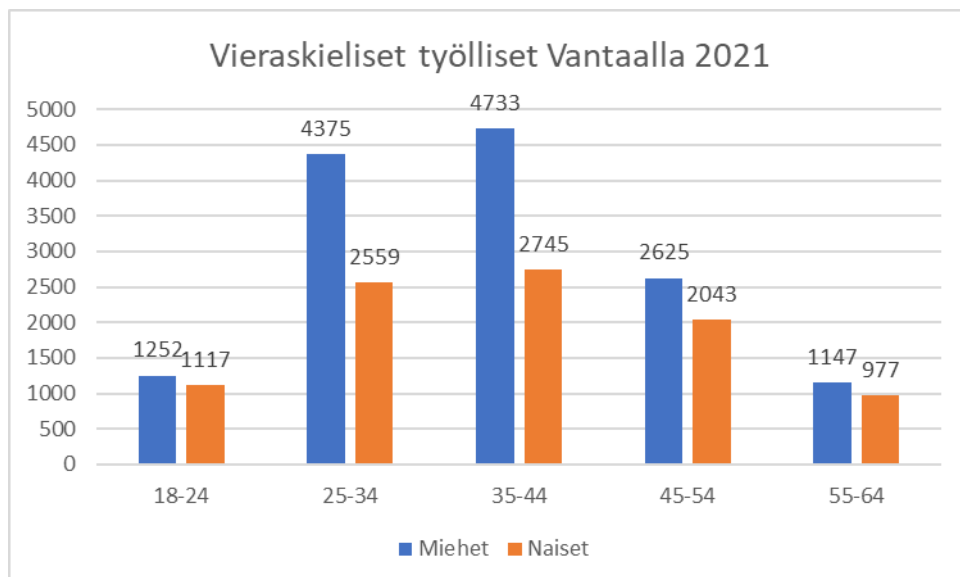
Kuviossa 5 esitetään yleisimmät vieraskielisten 10-14-vuotiaiden vantaalaisten äidinkielet. Vantaalla yleisin vieras kieli on venäjä ja myös 10-14-vuotiaista suuri osa, 564 henkilöä puhuu venäjää äidinkielenään. Toiseksi suurin vieras kieli 10-14-vuotiaissa on viron kieli (503) ja kolmanneksi suurin arabia (405). Neljänneksi suurin on somali, jota äidinkielenään puhuu 295 10-14-vuotiaista. Albaniaa äidinkielenään puhuu 270 10-14-vuotiaista ja kurdia 136. Muut yleisimmät vieraskielisten 10-14-vuotiaiden äidinkielet ovat persia, vietnam ja englanti.



Kuvio 6: 10-14-vuotiaiden vantaalaisten äidinkielet 2021 (Kototietokanta 2022)

Kuviossa 6 on esitetty vantaalaisten 10-14-vuotiaiden äidinkielet eli kotimaiset kielet sekä viisi suurinta vierasta kieltä ja muut kielet yhteensä.

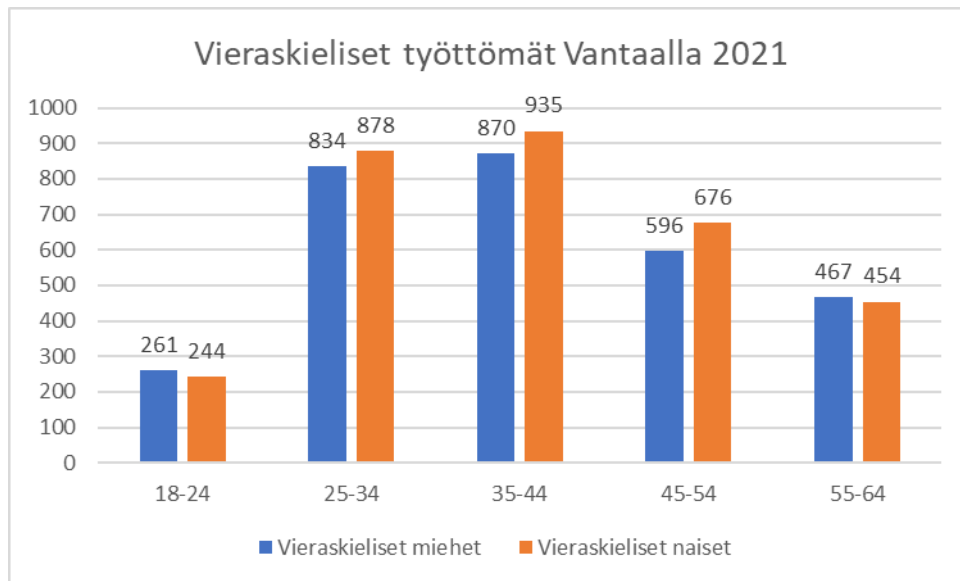
8.2 Työllisyys ja tulot



Kuvio 7: Vieraskieliset työlliset Vantaalla 2021 (Kototietokanta 2023)

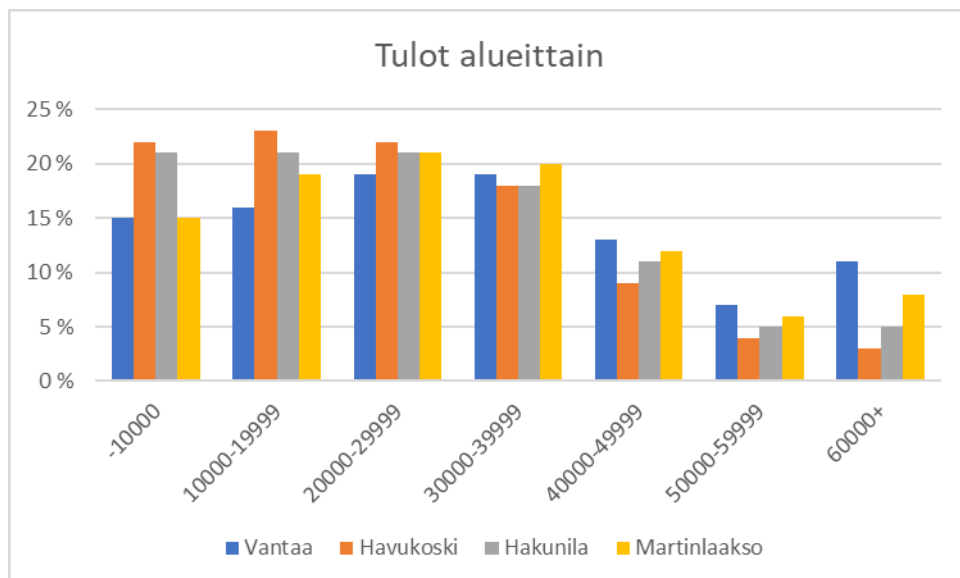
Vuonna 2021 Vantaalla vieraskielisistä työllisiä oli 18-24-vuotiaista 1252 miestä ja 1117 naista. 25-34-vuotiaista vieraskielisistä työllisiä oli 4375 miestä ja 2559 naista. Ikäluokasta 35-44 vieraskielisiä työllisiä oli kaikkein eniten eli 4733 miestä ja 2745 naista. 45-54-vuotiaissa

vieraskielisissä työllisiä oli 2625 miestä ja 2043 naista. 55-64-vuotiaissa työllisiä oli 1147 vieraskielistä miestä ja 977 naista. Työvoiman ulkopuolella olevia ei ole huomioitu.



Kuvio 8: Vieraskieliset työttömät Vantaalla 2021 (Kototietokanta 2023)

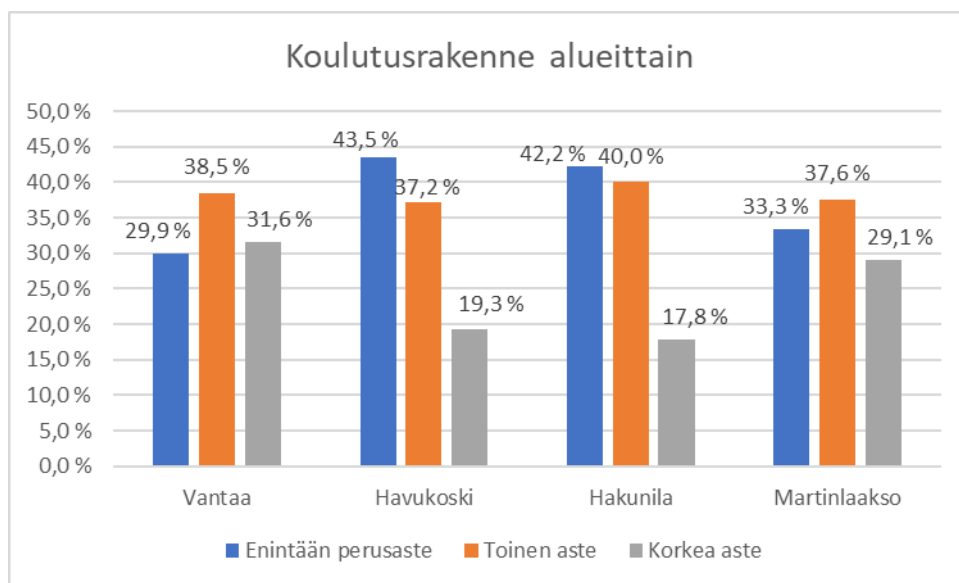
Vieraskielisistä vuonna 2021 Vantaalla työttömiä oli 18-24-vuotiaista 261 miestä ja 244 naista. 25-34-vuotiaista vieraskielisistä työttömiä oli 834 miestä ja 878 naista. 35-44-vuotiaissa vieraskielisissä oli työttömiä 870 miestä ja 935 naista. 45-54-vuotiaissa työttömänä oli 596 vieraskielistä miestä ja 676 naista. 55-64-vuotiaista vieraskielisistä työttömiä oli 467 miestä ja 454 naista.



Kuvio 9: Tulot alueittain vuonna 2020 (Vantaa 2023e)

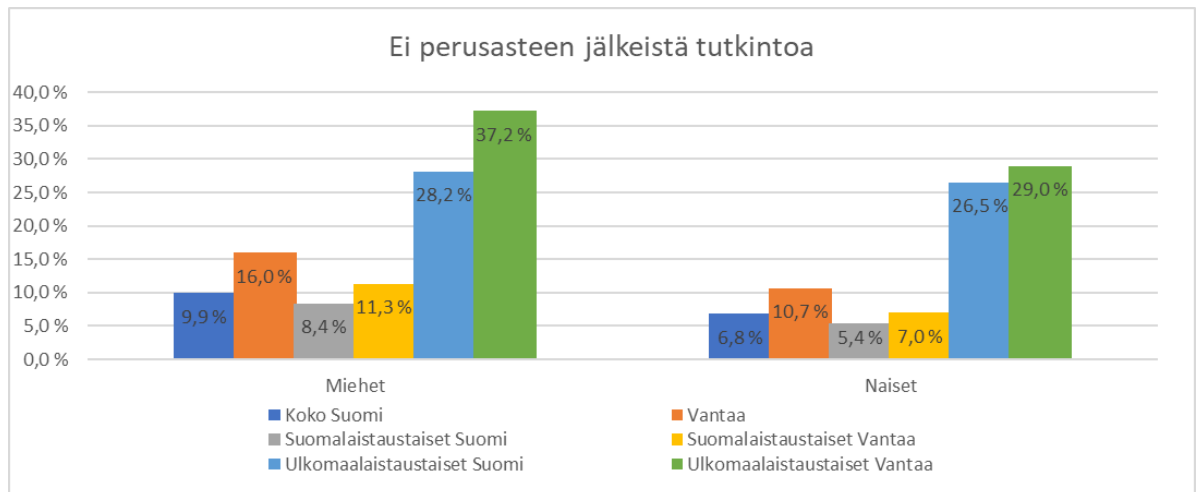
Kuviossa 9 esitetään 15 vuotta täyttäneen väestön valtionveronalaiset tulot Vantaalla alueittain vuonna 2020. Alle 10 000 euroa vuodessa ansaitsevia koko Vantaalla oli 15 % väestöstä ja Martinlaakson luku on samaa luokkaa. Hakunilassa alle 10 000 euroa vuodessa ansaitsevia sen sijaan oli 21 % asukkaista ja Havukoskella 22 %. 10 000-19 999 euroa vuodessa ansaitsevia Vantaalla oli 16 % väestöstä. Martinlaaksossa kyseiseen tuloluokkaan kuului 19 % väestöstä, Hakunilassa 21 % ja Havukoskella 23 %. Suurimpaan tuloluokkaan eli 60 000 euroa vuodessa tai sen yli ansaitsevia kuului Vantaalla 11 % väestöstä. Martinlaaksossa kyseiseen tuloluokkaan kuului hieman pienempi osa väestöstä, Hakunilassa 5 % ja Havukoskella vain 3 %.

8.3 Koulutus



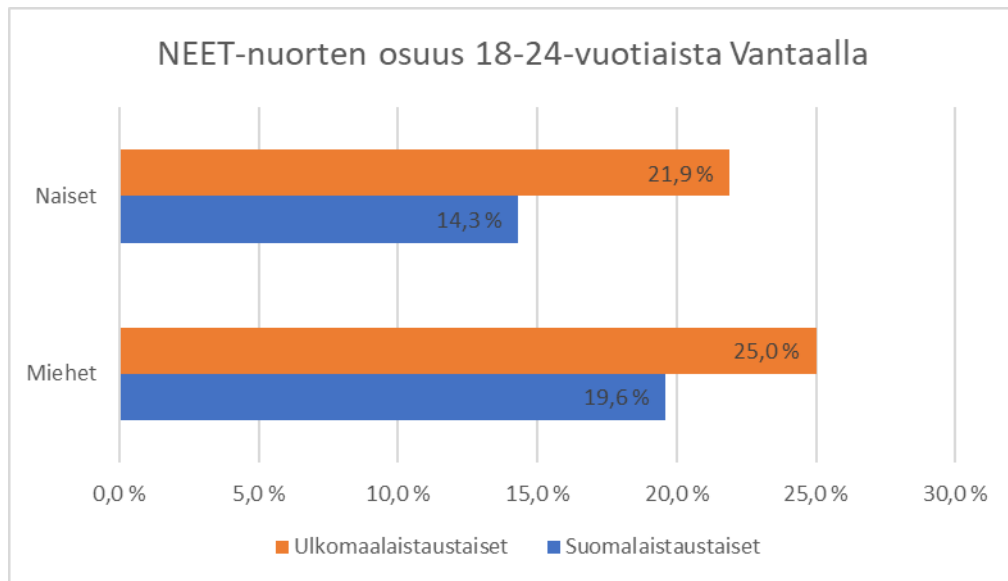
Kuvio 10: 15 vuotta täyttäneen väestön koulutusrakenne alueittain vuonna 2020 (Vantaa 2023f)

Vantaalla vuonna 2020 suurin osa eli 38,5 % 15 vuotta täyttäneestä väestöstä oli suorittanut toisen asteen koulutuksen. Myös Martinlaaksossa suurin osa väestöstä on suorittanut toisen asteen koulutuksen, mutta Hakunilassa 42,2 % väestöstä oli suorittanut enintään perusasteen ja 40,0 % toisen asteen koulutuksen. Havukoskella enintään perusasteen suorittaneita oli 43,5 % väestöstä ja toisen asteen suorittaneita 37,2 %. Koko Vantaalla korkea asteen suorittaneita oli 31,6 % väestöstä. Hakunilassa korkea asteen suorittaneita oli huomattavasti vähemmän, 17,8 % väestöstä ja Havukoskella 19,3 %.



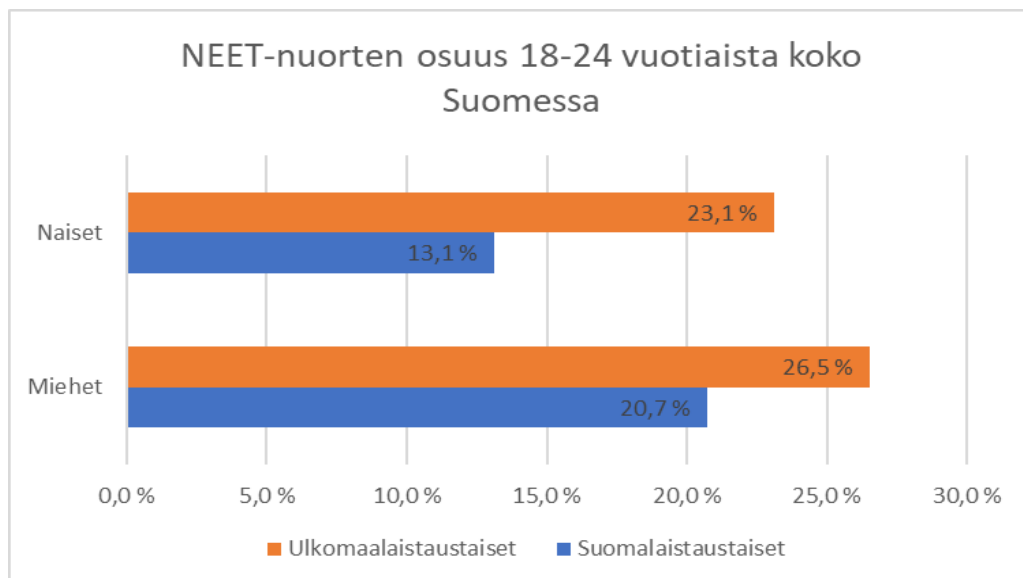
Kuvio 11: Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa 18-24-vuotiaat (Kotoutumisen indikaattorit-tietokanta 2023)

Kuviossa 11 esitetään niiden 18-24-vuotiaiden osuus koko Suomessa ja Vantaalla, keillä ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa vuonna 2021. Suomalaisistaustaisilla tarkoitetaan suomalaisistaustaisia ja Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia ja ulkomaalaistaustaisilla ulkomaalaisistaustaisia ja ulkomailla syntyneitä yhteensä. Koko Suomessa perusasteen jälkeistä tutkintoa ei ole 9,9 % miehistä ja 6,8 % naisista. Vantaalla 16,0 % miehistä ja 10,7 % naisista ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Niiden naisten, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa osuus on pienempi kuin miesten kaikissa luokissa. Vantaalla miesten ja naisten osuus kaikissa luokissa on suurempi kuin koko Suomessa. Myös ulkomaalaistaustaisten osuus, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa on suurempi kuin suomalaistaustaisten osuus sekä miehillä, että naisilla ja koko Suomessa, että Vantaalla. Vantaalla 37,2 % ulkomaalaistaustaisista miehistä ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa, kun taas suomalaistaustaisista miehistä 11,3 % ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa Vantaalla.



Kuvio 12: NEET-nuorten osuus 18-24-vuotiaista Vantaalla 2020 (Kotoutumisen indikaattoritietokanta 2022)

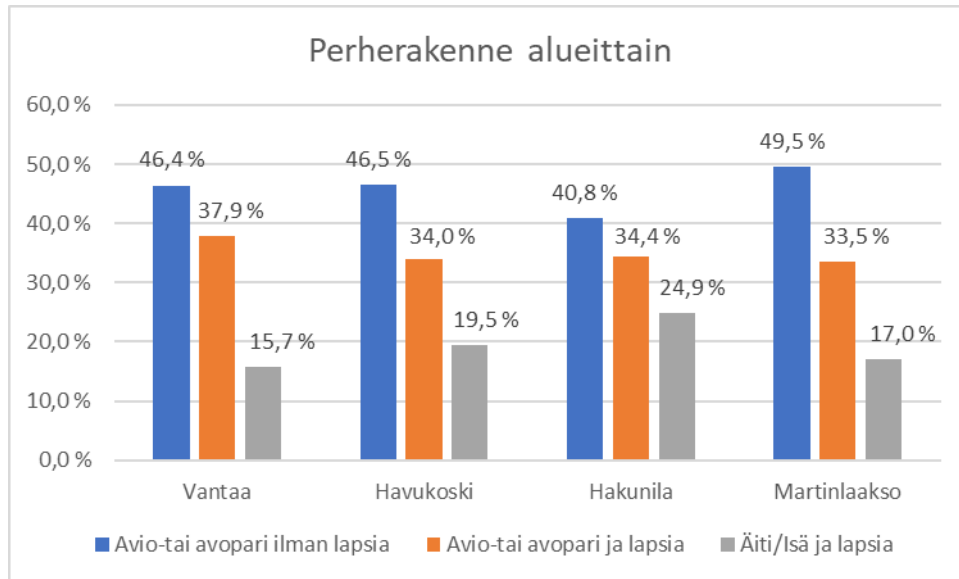
NEET on lyhenne sanoista not in employment, education or training. NEET-nuorilla tarkoitetaan siis niitä nuoria, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai harjoittelussa, esimerkiksi oppisopimuskoulutuksessa. Varusmiehet on rajattu pois vastaavan ikäisestä väestöstä. Suomalaistaustaisista miehistä Vantaalla 19,6 % kuului tähän ryhmään ja naisista 14,3 %. Ulkomaalaistaustaisista miehistä 25,0 % ja ulkomaalaistaustaisista naisista 21,9 %.



Kuvio 13: NEET-nuorten osuus 18-24-vuotiaista koko Suomessa 2020 (Kotoutumisen indikaattoritietokanta 2022)

Koko Suomessa vuonna 2020 suomalaistaustaisia NEET-nuoria oli 20,7 % miehistä ja 13,1 % naisista. Ulkomaalaistaustaisia NEET-nuoria oli 26,5 % miehistä ja 23,1 % naisista.

8.4 Perheet



Kuvio 14: Perherakenne alueittain vuodenvaihteessa 2020/2021 (Vantaa 2023g)

Kuviossa 14 on tiedot perherakenteesta eri alueilla. Kaikilla alueilla on eniten avio- tai avopareja ilman lapsia. Hakunilassa on eniten perheitä, joissa on yksi vanhempi ja lapsia (24,9 %).

9 Yhteenveto tutkimustuloksista

Kolmesta tutkittavasta alueesta Havukoskella on eniten vieraskielisiä ja ulkomaalaistaustaisia. Huomattavaa on, että Havukoskella 13-15-vuotiaista yli 60 % on vieraskielisiä ja Hakunilassa myös hieman yli puolet. Vieraskielisten 10-14-vuotiaiden Vantaalla asuvien nuorten äidinkielenä suurimmaksi osoittautuivat venäjän kieli, viron kieli ja arabian kieli.

Väestön koulutusrakenteessa alueittain Havukoski ja Hakunila nousevat esiin siksi, että molemmilla alueilla suurimmalla osalla väestöstä on enintään perusaste suoritettuna ja verrattain pienellä osalla korkea asteen tutkinto. Martinlaakson koulutusrakenne on melko yhteneväinen koko Vantaan koulutusrakenteen kanssa. Henkilöitä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa, on Vantaalla hieman enemmän kuin koko Suomessa sekä miehissä, että naisissa. Ulkomaalaistaustaisissa ja suomalaistaustaisissa kuitenkin on suurempi osa miehiä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa kuin naisia. Suuremmalla osalla ulkomaalaistaustaisista ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa kuin suomalaistaustaisista. Vantaalla ulkomaalaistaustaisten miesten, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa, osuus on 37,2 %, mikä on lähes

10 prosenttiyksikköä suurempi kuin ulkomaalaistaustaisilla naisilla Vantaalla ja ulkomaalais-taustaisilla miehillä koko Suomessa. Myös NEET-nuorissa on enemmän miehiä kuin naisia koko Suomessa ja Vantaalla. Erot ulkomaalaistaustaisten ja suomalaistaustaisten välillä ovat suu-remmat naisten kuin miesten kohdalla. Naisista suomalaistaustaisia NEET-nuoria on merkittä-västi vähemmän kuin ulkomaalaistaustaisia, mutta miehistä myös suomalaistaustaisten NEET-nuorten prosenttiosuudet ovat lähempänä ulkomaalaistaustaisia.

Vieraskielisistä työllisistä Vantaalla kaikissa ikäryhmissä enemmän oli miehiä kuin naisia, mutta erot olivat hyvin pienet 18-24-vuotiaissa sekä 55-64-vuotiaissa. Lisäksi on huomioitava, että Vantaalla vieraskielisissä työttömissä 18-24-vuotiaiden ikäluokassa oli enemmän miehiä kuin naisia, vaikka 54 ikävuoteen asti kaikissa ikäluokissa oli enemmän työttömiä naisia kuin miehiä. Toisaalta asiaan voi vaikuttaa myös asevelvollisuuden suorittaminen miehillä. NEET-nuoria käsittelevässä taulukossa varusmiehet kuitenkin on rajattu pois otoksesta.

Koko Vantaalla suurin osa 15-vuotta täyttäneestä väestöstä kuuluu keskimmäisiin tuloluokkiin eli 20 000-39 999 euroa vuodessa ansaitseviin. Havukoskella ja Hakunilassa sen sijaan suurin osa väestöstä kuuluu kahteen pienimpään tuloluokkaan eli alle 10 000-19 999 euroa vuodessa ansaitseviin. Myös suurimpiin tuloluokkiin kuuluvien osuus jää pieneksi Havukoskella ja Haku-nilassa verrattuna koko Vantaaseen ja Martinlaaksoon. Kyseisten alueiden väestön koulutusra-kenne voi mahdollisesti selittää tuloja.

Perherakenne kolmella tutkittavalla alueella sekä koko Vantaalla on yhteneväinen siinä suh-teessa, että kaikissa suurimman osan muodostaa avio- tai avoparit, joilla ei ole lapsia. Toiseksi eniten kaikilla alueilla on avio- tai avopareja, joilla on lapsia. Kaikista alueista Mar-tinlaaksossa on eniten pareja, joilla ei ole lapsia ja vähiten pareja, joilla on lapsia. Alueita edelleen vertailtaessa Hakunilassa on eniten perheitä, joissa on yksi huoltaja ja lapsia.

10 Pohdinta

Vieraskielisten ja erityisesti nuorten vieraskielisten osuus väestöstä alueittain on oleellinen tieto erityisesti koulujen ja opetuksen näkökulmasta. Vieraskielisistä ei kuitenkaan voida tie-tää sitä, ovatko he syntyneet Suomessa vai ulkomailla ja missä vaiheessa elämänsä he ovat alkaneet oppia suomen kieltä, joka vaikuttaa koulussa opiskeluun merkittävästi. Myös muun kotoutumisen näkökulmasta se, missä elämänvaiheessa on maahan muuttanut, merkitsee pal-jon. Leinosen (2013) mukaan haasteita koulutuksessa ja työelämään siirtymisessä on yleensä niillä nuorilla, jotka ovat muuttaneet maahan alakouluikäisinä tai teini-iässä. Lisäksi nuoren maassaoloaika on huomioitava, jos esimerkiksi koulumenestystä verrataan kantäväestön kou-lumenestykseen. Koulutus- ja työllisyysaiheisten tutkimustulosten perusteella huomio

kiinnittyy nuorten miesten tuloksiin ja erityisesti työttömyystilastoihin. Aihetta ja sen syitä olisi mahdollisesti hyvä tutkia lisää.

NEET-nuorten osuus 18-24-vuotiaista Vantaalla on melko samoissa lukemissa kuin koko Suomessa. Eniten NEET-nuoria oli ulkomaalaistaustaisissa miehissä, 25 % 18-24-vuotiaista, joka on neljäsosa kaikista vantaalaisista ulkomaalaistaustaisista miehistä. NEET-nuorista kertovaa tilastotietoa tarkasteltaessa voidaan sen nähdä liittyvän rakenteellisen kotoutumiseen, jossa Saukkosen (2020) mukaan oleellista on työmarkkinoille sijoittuminen, yhteiskunnan taloudellisiin ja sosiaalisiin rakenteisiin yhdistyminen sekä pääsy koulutusjärjestelmiin ja niissä menestyminen. On kuitenkin muistettava, että kotoutuminen on yksilöllistä ja kaikki eivät pääse työpaikan kautta kiinni kulttuuriin, kieleen ja sosiaalisiin suhteisiin, kuten Saukkonen (2020) toteaa. NEET-nuorilla kuitenkin tarkoitetaan nuoria, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa eivätkä harjoittelussa. Vaikka sosiaalisia suhteita voi olla olemassa ja niitä on mahdollista luoda muissakin ympäristöissä, voi yllä mainittujen osa-alueiden puute vaikuttaa joissakin tilanteissa negatiivisesti kotoutumiseen ja erityisesti oman paikkansa löytämiseen yhteiskunnassa sekä kuuluvuuden tunteeseen.

Nuoren koulussa menestymiseen ja muihin elämän osa-alueisiin, esimerkiksi sosiaalisten suhteiden luomiseen osaltaan vaikuttaa Leinosen (2013) mukaan perheen sosioekonominen tausta. Havukoskella reilusti yli puolet 13-15-vuotiaista nuorista on vieraskielisiä ja Havukoskella myös suurin osa väestöstä kuuluu kahteen alimpaan tuloluokkaan, joka taas vaikuttaa sosioekonomisen aseman aineellisten voimavarojen hankkimisen tarvittaviin edellytyksiin. Myös alueellinen segregatio näkyy tulojen suhteen eriytymisenä erityisesti Havukoskella ja Hakunilassa. Re:Urbia-tutkimuksessa tehtyjen havaintojen perusteella heikommat oppimistulokset ja koulutuksellinen eriarvoisuus paikantuvat erityisesti kaupunkialueille ja niiden sosioekonomisesti hauraammille ja etnisesti moninaisille alueille, usein heikko-osaisimpiin lähiöihin. Lisäksi naapurustovaikutuksilla on yhteys lasten ja nuorten koulunkäyntiin ja sitä kautta hyvinvointiin, kuten Eerola ja Saarimaa (2019) toteavat. Heikko-osaisempien lähiöiden ympäristö voi myös osaltaan kiihdyttää lapsiperheiden segregatiota alueilla.

Alisaari, Kaukko ja Heikkola (2022) osoittavat, että erityisesti maahanmuuttajataustaisilla oppilailla, joille koulu on tärkein side yhteiskuntaan, koulussa menestymiseen ja sosiaalisten suhteiden luomiseen sitä kautta vaikuttavat vahvasti se, minkälainen oppimisympäristö ja yleinen ilmapiiri koulussa on. Myös yhteenkuuluvuuden tunne ja oppimiseen tarvittava tuki ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tilastot, joita tässä opinnäytetyössä tutkittiin, eivät antaneet vastausta maahanmuuttajataustaisten oppilaiden omiin kokemuksiin kouluympäristöstä ja yllä mainituista asioista. Kolmesta tutkittavasta alueesta, joilla maahanmuuttajataustaisia nuoria on paljon, olisi ollut mielenkiintoista ja tutkimuksen kannalta tärkeää saada tietoja kyseisistä asioista, jotta kokonaiskuva ja luotettavia tuloksia sekä päätelmiä voitaisiin tehdä, myös kaksisuuntaisen kotoutumisen näkökulmasta. Kaiken kaikkiaan tutkimustulokset, joita tässä

opinnäytetyössä esitetään, ovat maahanmuuttajanuorten kotoutumiseen ja hyvinvointiin vaikuttavia asioita ja tilastollisia tietoja eri alueista. Suoria johtopäätöksiä tilastotietojen perusteella ei voida tehdä ja huomioitavaa on, että asioihin vaikuttavia tekijöitä on paljon.

10.1 Eettisyys ja luotettavuus

Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa, että tutkimuksen tavoitteet ja kysymyksenasettelu, aineiston kerääminen, käsittely ja säilytys sekä tulosten esittäminen eivät loukkaa kohderyhmää, tiedeyhteisöä eikä hyvää tieteellistä käytäntöä. Määrällistä- ja laadullista tutkimusta koskevat samat eettiset periaatteet. Myös internetaineistoa käytettäessä on noudatettava voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tutkimusetiikkaa. Kyseisissä aineistoissa on syytä ottaa huomioon aineiston sijainti ja se, onko aineisto vapaasti käytettävissä vai luvanvaraista. Esimerkiksi kunnilla, kaupungeilla ja organisaatioilla organisoitujen sivustojen julkaiseminen on johdettua ja suunnitelmallista. Sivustot ovat joko osittain luettavissa tai täysin vapaasti luettavissa. Vapaasti luettavat organisoituvat sivustot ovat vertailukelpoisia julkisten asiakirjojen kanssa, joten niiden käyttö ei edellytä tutkimuslupaa. (Vilka 2007).

Tilastot, joita opinnäytetyössä käytetään aineistona, ovat vapaasti luettavia, eli tutkimuslupaa ei tarvita. On kuitenkin syytä ottaa huomioon esimerkiksi maahanmuuttajien määritelmä tilastoissa, asiayhteys sekä se, miten tilastoja käytetään. Aineistot ovat julkista tilastotietoa eli tutkittavien anonymiteetti on täysin suojattu, eikä erillisiä suostumuksia siten tarvita. Yleisesti ottaen oikeanlaisten käsitteiden ja määritelmien käyttö opinnäytetyössä on tärkeää. Myös tilastojen harkittu valitseminen ja luotettavuuden varmistaminen ennen käyttöä sekä eettinen lukeminen on oleellista. Tulokset sanoitetaan totuudenmukaisesti ja positiivisella tavalla. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvailla ja esittää tilastotietoja, tuoda niitä ilmi, jotta SMILE-hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi löydettäisiin mahdollisimman toimivia ja vaikuttavia keinoja ja työskentelytapoja. Kyseisiä tavoitteita ovat muun muassa nuorten kotoutumisen tukeminen ja sitä kautta tässä opinnäytetyössä esitetyt tiedot ovat tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja. Tilastoihin pohjautuvaa tutkimusta tehdessä on hyvä muistaa, että tilastotietojen perusteella ei tule tehdä nopeita johtopäätöksiä, vaan tilastotiedot antavat enemmänkin osviittaa asioiden tilasta, luovat kysymyksiä ja mahdollisia näkökulmia sekä johdattelevat tutkimaan aihetta tarkemmin lisää.

10.2 Oppimisprosessi

Opinnäytetyön tekeminen alkoi aiheanalyysin tekemisellä helmikuussa 2023. Opinnäytetyön tekeminen SMILE-hankeeseen vaikutti kiinnostavalta ja aihe tarkentui melko nopeasti

prosessin alkamisen aikoihin. Aiheena maahanmuuttajanuorten integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan on ajankohtainen ja tärkeä. Opinnäytetyön eri vaiheissa yhteistyö opinnäytetyöohjaajan ja SMILE-hankkeen kanssa on ollut tärkeää ja auttanut oikeanlaisten näkökulmien löytymisessä, ja opinnäytetyön tekeminen on edennyt suunnitelman ja aikataulun mukaisesti. Muutokset ja haastavat tilanteet saivat ratkaisun asioiden johdonmukaisen lisätutkimisen ja ohjaajan tuen avulla.

Teorian ja käsitteistön kartoittaminen ja tutkiminen auttoivat syventämään omaa tietämystäni aiheesta ja jäsentämään oleellisen tiedon lopulliseksi teoriaosuudeksi. Myös tiedonhaku- taidot kehittyivät opinnäytetyön tekemisen varrella ja löysin työlleni perusteltuja ja ajankoh- taisia lähteitä. Menetelmällisten valintojen tekeminen vaikutti suunnitteluvaiheessa haasta- valta, mutta selkiytyi tutkimusosion tekemisen aikana. Tutkimuksen tekeminen itsessään tun- tui aluksi epäselvältä, mutta oli tärkeää, että en jäänyt kiinni siihen, vaan aloitin rohkeasti opettelemaan ja tutkimaan aihetta. Prosessin aikana opin paljon siitä, miten tutkimusta teh- dään ja mitä asioita on syytä ottaa huomioon. Ohjausta oli hyvin saatavilla, mutta itsenäinen asioista selvää ottaminen ja tiedonhaku olivat tärkeitä työkaluja koko opinnäytetyön tekemi- sen ajan.

Lähteet

Painetut

Martikainen, T., Saukkonen, P. & Säävälä, M. 2013. Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus.

Sähköiset

Alisaari, J., Kaukko, M. & Heikkola, L-M. 2022. Kotoutuminen, kuuluvuus, kielitaito ja kaverit-opetushenkilöstön huolenilmauksia maahanmuuttotaustaisten oppilaiden osaamisesta ja mahdollisuuksista. *Kasvatus& Aika*, 16(2), 26-46. Viitattu 7.3.2023 [Kotoutuminen, kuuluvuus, kielitaito ja kaverit - pdf \(journal.fi\)](#)

Bernelius, V., Rönnerberg, O., Ramos Lobato, I., Vaattovaara, M., Page, M., Stjernberg, M., Lönnqvist, T., Joutsiniemi, A., Galanakis, M., Iltanen, S. & Jama, T. 2023. Re:Urbia. Loppuraportti (preprint). Helsingin yliopisto. Viitattu 27.3.2023 [ReURBIA_PRE-PRINT_20230307-compressed.pdf \(helsinki.fi\)](#)

Eerola, E. & Saarimaa, T. 2019. Asuinalueiden segregatio ja naapurustovaikutukset. *Kansantaloudellinen aikakauskirja*- 115. vsk. - 2/2019 Viitattu 25.2.2023 [KAK-2-2019-Asuinalueiden-segregatio-ja-naapuruusvaikutukset.pdf \(doria.fi\)](#)

Hakunilan kansainvälinen yhdistys. 2023. Hakunilan kansainvälinen yhdistys. Viitattu 20.4.2023 [HK.Yhdistys \(hakunila.org\)](#)

Hakunilan kyläyhteisö. 2020. Esittely. [Hakunilan Kyläyhteisö Ry. \(hakunilayhdistys.com\)](#) Viitattu 30.5.2023

Kazi, V., Alitolppa-Niitamo, A. & Kaihovaara, A. 2020. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. Helsinki. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 16.2.2023 [Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019. Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Kototietokanta. 2023. Työssäkäynti [Verkojulkaisu]. Taulukko: 11ly--003--Väestön pääasiallinen toiminta (työmarkkina-asema) sukupuolen, iän ja kielen mukaan. Helsinki: Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.4.2023 [Väestö muuttujina Alue, Pääasiallinen toiminta \(Työmarkkina-asema\), Ikä, Äidinkieli, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Kototietokanta. 2022. Väestörakenne [Verkojulkaisu]. Taulukko: 11kq--001--Kieli iän ja sukupuolen mukaan. Helsinki: Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 11.4.2023 [Väestö muuttujina Alue, Äidinkieli, Ikä, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Kotoutuminen.fi. 2021. Miten Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset pärjäävät koulussa ja työelämässä? Viitattu 10.5.2023 [Policy Brief 2/2021: Miten Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset pärjäävät koulussa ja työelämässä? \(kotoutuminen.fi\)](#)

Kotoutuminen.fi. 2023a. Viranomaisten tehtävät. Paikallinen kotoutumistyö on poikkihallinnollista. Viitattu 20.4.2023 [Viranomaisten tehtävät | Kotoutuminen](#)

Kotoutuminen.fi. 2023b. Kotoutumista ja pakolaisten vastaanottoa tuetaan erilaisilla palveluilla. Viitattu 20.4.2023 [Kotoutumista edistävät palvelut | Kotoutuminen](#)

Kotoutumisen indikaattorit-tietokanta. 2022. B. Koulutus ja osaaminen [Verkkajulkaisu]. Taulukko: 11dx—NEET-nuorten osuus (Rek), 1995-2021. Helsinki: Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.4.2023 [NEET-nuorten osuus \(Rek\) muuttujina Alue, Syntyperä ja taustamaa, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Kotoutumisen indikaattorit-tietokanta. 2023. B. Koulutus ja osaaminen [Verkkajulkaisu]. Taulukko: 11dt—Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa (Rek), 1995-2021. Helsinki: Kotouttamisen osaamiskeskus, Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.4.2023 [Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa \(Rek\) muuttujina Alue, Syntyperä ja taustamaa, Sukupuoli, Vuosi ja Tiedot. PxWeb \(stat.fi\)](#)

Laki kotouttamisen edistämisestä. 1386/2010. Viitattu 16.2.2023 [Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

Leinonen, E. 2013. Perheen sukupolvisuhteet ja kotoutuminen nuorten näkökulmasta. Helsingin kaupunki. Tietokeskus. Viitattu 7.3.2023 [Tu03_13kansiLEINONEN_paino.indd \(hel.fi\)](#)

Pesonen, N. 2019. Kotoutumisen tavoitteet, tukimuodot ja kaksisuuntaisuus matalan kynnyksen tukitoiminnassa. Tarkastelussa Kotoutumisen tukena- sivuston toimintakuvaukset. Helsingin yliopisto. Viitattu 10.5.2023 [Pesonen_Nia_Maisterintutkielma_2019.pdf \(helsinki.fi\)](#)

Pitkänen, J. 2020. Kotouttamisen prosessit haltuun. Keskisuomalaisiin kuntiin suuntautuneen maahanmuuttotyön kehittämisen arviointi. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.3.2023 [Kotouttamisen prosessit haltuun. Keskisuomalaisiin kuntiin suuntautuneen maahanmuuttotyön kehittämisen arviointi. \(theseus.fi\)](#)

Rautio, M. 2008. Havukoski. Viitattu 10.4.2023 [Vantaan Havukoski \(mikarautio.info\)](#)

Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. & Vaalavuo, M. 2018. Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. Helsinki. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 25.2.2023 [URN_ISBN_978-952-343-084-6.pdf \(julkari.fi\)](#)

Saukkonen, P. 2020. Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Gaudeamus Oy. Viitattu 15.2.2023. [Suomi omaksi kodiksi: Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet | Ellibs Lukuohjelma \(ellibslibrary.com\)](#)

Sosiaalisesti kestävä Vantaa. 2023. Strategiategeman suunnitelma 2023-2025. Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma 2023-2025. Viitattu 10.5.2023 [Sosiaalisesti kestävä Vantaa MEK 2023_2025.pdf](#)

Tilastokeskus. 2023. Vieraskieliset. Viitattu 10.4.2023 [Vieraskieliset | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2023. Maahanmuuttajien kotoutuminen edellyttää yhdenvertaisuutta ja yhteistyötä. Viitattu 20.4.2023 [Maahanmuuttajien kotoutuminen - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](#)

Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku. Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos. Viitattu 16.2.2023 [Juhani Tähtinen, Eero Laakkonen & Mari Broberg: TILASTOLLISEN AINEISTON KÄSITTELYN JA TULKINNAN PERUSTEITA \(utupub.fi\)](#)

Vantaa. 2023a. Väestö ja ennuste. Viitattu 10.5.2023. [Väestö ja ennuste | Vantaa](#)

Vantaa. 2023b. Vantaa lyhyesti. Viitattu 25.3.2023. [Vantaa lyhyesti | Vantaa](#)

Vantaa. 2023c. Vantaan kaupunginosat ja suuralueet. Viitattu 10.4.2023 [Vantaan kaupunginosien ja suuralueiden rajat](#)

Vantaa. 2023d. Vantaa alueittain. Vantaa alueittain tilastotaulukot. Viitattu 25.3.2023 [Vantaa alueittain | Vantaa](#)

Vantaa. 2023e. Vantaa alueittain. Tuloluokka Vantaan osa-alueilla 2020. Viitattu 10.4.2023 [Vantaa alueittain | Vantaa](#)

Vantaa. 2023f. Vantaa alueittain. Koulutusaste Vantaan osa-alueilla 2020. Viitattu 10.4.2023 [Vantaa alueittain | Vantaa](#)

Vantaa. 2023g. Vantaa alueittain. Perherakenne Vantaan osa-alueilla 2021. Viitattu 10.4.2023 [Vantaa alueittain | Vantaa](#)

Vantaan kaupunginmuseo. 2023. Håkansbölen kartano. Viitattu 10.4.2023 [Håkansbölen kartano | Vantaan kaupunginmuseo](#)

Vantaan Sanomat. 2020. Martinlaakson lähiö nousi keskelle metsää - ”Silloin oli hirveä hinku saada edullisia asuntoja nopeasti” Viitattu 10.4.2023 [Martinlaakson lähiö nousi keskelle metsää - ”Silloin oli hirveä hinku saada edullisia asuntoja nopeasti” | Paikalliset | Vantaan Sanomat](#)

Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot. Tilasto- ja tutkimusjulkaisut. Viitattu 10.4.2023 [Tilasto- ja tutkimusjulkaisut | Vantaa](#)

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki. Tammi. Viitattu 16.2.2023. [Tutkija.indd \(tuni.fi\)](#)

Julkaisemattomat

CEB-hakemus. 2023. [CEB hakemus.docx \(sharepoint.com\)](#)

Kuviot

| | |
|--|----|
| Kuvio 1: Vantaan kaupunginosat ja suuralueet. Havukoski sinisellä merkittynä, Hakunila vihreällä ja Martinlaakso keltaisella. (mukaillen Vantaa 2023b) | 21 |
| Kuvio 2: Vieraskielisten prosenttiosuudet (tiedot: Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot, Tilastokeskus 2023)..... | 25 |
| Kuvio 3: Ulkomaalaistaustaisten prosenttiosuudet (tiedot: Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot, Tilastokeskus 2023)..... | 26 |
| Kuvio 4: Vieraskielisten 13-15-vuotiaiden osuus (Vantaan väestö 2020/2021 Excel-taulukot) | 26 |
| Kuvio 5: 10-14-vuotiaiden vieraskielisten vantaalaisten äidinkieli 2021 (Kototietokanta 2022) | 27 |
| Kuvio 6: 10-14-vuotiaiden vantaalaisten äidinkielet 2021 (Kototietokanta 2022) | 28 |
| Kuvio 7: Vieraskieliset työlliset Vantaalla 2021 (Kototietokanta 2023) | 28 |
| Kuvio 8: Vieraskieliset työttömät Vantaalla 2021 (Kototietokanta 2023)..... | 29 |
| Kuvio 9: Tulot alueittain vuonna 2020 (Vantaa 2023d)..... | 29 |
| Kuvio 10: 15 vuotta täyttäneen väestön koulutusrakenne alueittain vuonna 2020 (Vantaa 2023e) | 30 |
| Kuvio 11: Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa 18-24-vuotiaat (Kotoutumisen indikaattoritietokanta 2023) | 31 |
| Kuvio 12: NEET-nuorten osuus 18-24-vuotiaista Vantaalla 2020 (Kotoutumisen indikaattoritietokanta 2022) | 32 |
| Kuvio 13: NEET-nuorten osuus 18-24-vuotiaista koko Suomessa 2020 (Kotoutumisen indikaattoritietokanta 2022) | 32 |
| Kuvio 14: Perherakenne alueittain vuodenvaihteessa 2020/2021 (Vantaa 2023f) | 33 |